

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

78000 Бања Лука, Бана Милосављевића 8
Република Српска, БиХ
Тел: +387 (0) 51 / 211 286
Факс: +387 (0) 51 / 211 312
e-mail: revizija@gssr-rs.org

**Извјештај о обављеној ревизији пословања
Јавног предузећа шумарства "Српске шуме" Републике Српске
за период 01.01.2002. године до 31.12.2002. године**

Број: РВ908-03

Бања Лука, 15.06.2004.

Мишљење Главног ревизора

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја и ревизију усклађености пословања са важећом законском регулативом Јавног предузећа шумарства "Српске шуме" Републике Српске (у даљем тексту "ЈПШ") за 2002. годину. За финансијске извјештаје који су предмет ревизије и за усклађеност пословања са важећом законском регулативом одговорни су органи управљања и руковођења ЈПШ и лица у ЈПШ овлаштена за управљање, располагање и употребу средстава. Наша одговорност је да на основу ревизије коју смо обавили изразимо мишљење да ли финансијски извјештаји одражавају тачан и истинит приказ пословања током године и стања на крају године, те да ли је поштована важећа законска регулатива.

Ревизију смо извршили у складу са INTOSAI ревизијским стандардима Координационог одбора институција за ревизију Босне и Херцеговине и Стандардима ревизије Републике Српске. Ови стандарди нам налажу да ревизију планирамо и извршимо на начин који нам омогућава да се у разумној мјери увјеримо да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе. Ревизија укључује испитивање доказа на бази провјере узорака, који поткрепљују износе објелодањене у финансијским извјештајима. Ревизија такође укључује оцјену примијењених рачуноводствених начела, као и ревизију усклађености пословања ЈПШ са важећом законском регулативом.

Сматрамо да ревизија коју смо извршили обезбеђује разумну основу за изражавање нашег мишљења.

ЈПШ није усвојило рачуноводствене политике које би омогућиле да финансијски извјештаји фер и истинито приказују резултате пословања и финансијско стање предузећа, није саставило консолидовани финансијски извјештај за 2002. годину. Ниво контролних поступака и система интерних контрола у ЈПШ не обезбеђује потребну заштиту имовине ЈПШ и имовине РС којом газдује ЈПШ, а годишњи попис шумских дрвних сортимената, потраживања и обавеза са стањем на дан 31.12.2002. године није извршен у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем (тачка 3.1 овог Извјештаја).

Набавку роба и уступање радова у шумарству у току 2002. године ЈПШ није ускладило са одредбама Закона о поступку набавке робе, услуга и уступању радова (тачка 3.2 овог Извјештаја).

Рјешењем, Закључцима и Одлуком који немају обиљежја транспарентности, Влада РС је утицала на рад и пословање ЈПШ (тачка 3.3 овог Извјештаја).

Генерална дирекција ЈПШ у току 2002. године средства проширене репродукције шума у износу 261.490 КМ није утрошила за сврхе из члана 42. Закона о шумама (тачка 3.4 овог Извјештаја).

У току 2002. године, ЈПШ није обезбедило претпоставке да План производње шумских дрвних сортимената буде реалан, сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни

радови нису извршени у планираним величинама, чување и заштита шума није извршено ефикасно, инвестициона улагања нису извршена у планираним износима (посебно приоритетна), улагања у стамбену изградњу и стамбене кредите вршена су без правног основа, реализација шумских дрвних сортимената остварена је у износу 8.393.331 КМ мањем од планираног, код отпреме шумских дрвних сортимената извођачи радова у шумарству истовремено се појављују као и купци истих што отвара могућност утицања на квалитативну компоненту шумских дрвних сортимената, на дан 31.12.2002. године краткорочна потраживања ЈПШ прецијењена су за 1.358.223 КМ, залихе су прецијењене за 929.701 КМ, краткорочне обавезе су прецијењене за 1.411.500 КМ а финансијски резултат такође прецијењен за 190.775 КМ. Да је ЈПШ, односно да су организационе цјелине ЈПШ у 2002. години, у потпуности примјењивале и поштовале одредбе Закона о шумама, Мјере за унапређење квалитета и евиденције производње шумских дрвних сортимената, Смјернице за израду Плана пословања и вођења пословне политике ЈПШ, да је предузело мјере за извршење послова и задатака постављених у Плану пословања за 2002. годину и да је проводило мјере и активности на јачању интерних контролних поступака, могло је утицати на повећање финансијског резултата ЈПШ за 2002. годину у износу најмање за 10.567.975 КМ (тачка 3.5 овог Извјештаја).

Због ефеката које на финансијске извјештаје имају напред наведене констатације, финансијски извјештаји ЈПШ за 2002. годину не дају истинит и објективан приказ финансијског стања и резултата пословања ЈПШ.

Бања Лука, 15.06.2004. године

Главни ревизор

Бошко Чеко

САДРЖАЈ

1	Увод	1
2	Предмет циљ и обим ревизије	4
3	НАЛАЗ	5
3.1	Рачуноводство и интерне контроле	5
3.1.1	Служба интерне контроле ЈПШ	6
3.1.2	Шумарска инспекција	7
3.1.3	Годишњи попис	8
3.2	Набавка роба, услуга и уступање радова	11
3.3	Утицај подзаконских аката Владе РС на пословање ЈПШ	12
3.4	Расподјела и утрошак средстава проширене репродукције	15
3.5	Израда и извршење Плана пословања ЈПШ за 2002. годину	18
3.5.1	Извршење Плана сјеменско расадничке производње и шумско-узгојних радова	19
3.5.2	Заштита шума	20
3.5.3	Извршење Плана инвестиционих улагања.....	22
3.5.4	Извршење Плана производње (сјеча, израда, привлачење, отпрема) . . .	24
3.5.5	Ставке које одређују Биланс стања ЈПШ на дан 31.12.2002. године и одређују Биланс успјеха ЈПШ за 2002. годину.....	28
4	Закључци	31
5	Препоруке	32

1 Увод

Јавно предузеће шумарства "Српске шуме" Републике Српске (у даљем тексту ЈПШ) основано је Законом о измјенама и допунама Закона о шумама СР Босне и Херцеговине ("Сл. гласник српског народа у БиХ", број 8/92) и Одлуком Владе РС ("Сл. гласник српског народа у БиХ", број 9/92).

Сједиште ЈПШ је у Српском Сарајеву - Соколац.

ЈПШ, преко шумских газдинстава у свом саставу, управља и газдује шумама и шумским земљиштем у власништву Републике Српске, а на основу Закона о шумама ("Сл. гласник РС", број 13/94, 21/94, 8/96, 10/97, 23/98, 18/99, 43/02 и 66/03 - пречишћен текст).

Питања унутрашње организације, дјелокруг рада органа ЈПШ, права и обавезе дијелова ЈПШ у правном и платном промету и друга питања од значаја за пословање ЈПШ и његових организационих дијелова, ближе се уређују Статутом ЈПШ који је усвојен Одлукама Управног одбора ЈПШ број 27/96, 120/97 и 29/01-пречишћен текст.

У току 2000. године ЈПШ је, у складу са Уредбом о утврђивању методологије за припрему програма за приватизацију државног капитала у предузећима ("Сл. гласник РС", број 28/98), Одлуком Управног одбора ЈПШ број 48/00 од 14.04.2000. године и Рјешењем Дирекције за приватизацију РС број 01-СП-826-4-1/99 од 02.06.2000. године, извршило статусну промјену издвајања нестратешког дијела капитала тј. организационих дијелова шумских газдинстава за услуге у шумарству у посебна предузећа, која ће своје пословање наставити као самостални правни субјекти, односно Основна државна предузећа (ОДП). Тим за приватизацију ЈПШ је у мају исте године урадио Елаборат о оправданости статусне промјене у ЈПШ, у којем је наглашена потреба рационализације радова у шумарству њиховим преношењем у приватни сектор, излагање ових радова здравој тржишној конкуренцији, како би се повећала економичност, продуктивност и квалитет извршених радова. Након извршене судске регистрације ОДП су радила своје програме приватизације и процес приватизације капитала ових предузећа одвијао се у 2001. и 2002. године.

Пословање и рад ЈПШ одређују и одређују и одредбе следећих закона и прописа:

- Закон о предузећима ("Сл. гласник РС", број 24/98, 62/02 и 66/02),
- Закон о државним предузећима (Сл. гласник РС", број 3/95, 4/96, 21/96, 3/97),
- Закон о приватизацији државног капитала у предузећима ("Сл. гласник РС", број 24/98, 62/02),
- Одлука о утврђивању предузећа од стратешког значаја у којима ће се државни капитал приватизовати по посебним приватизационим програмима ("Сл. гласник РС", број 39/99, 24/00, 41/00, 5/01, 6/01, 54/01),
- Закон о рачуноводству ("Сл. гласник РС", број 18/99, 62/02),
- Закон о поступку набавке робе, услуга и уступању радова ("Сл. гласник РС", број 20/01),
- Закон о финансијском пословању ("сл. гласник РС", број 12/01),
- Закон о платним трансакцијама ("Сл. гласник РС", број 12/01),
- Закон о унутрашњем платном промету ("Сл. гласник РС", број 12/01),

- Закон о општем управном поступку ("Сл. гласник РС", број 33/97, 13/02),
- Закон о облигационим односима ("Сл. гласник РС", број 17/93, 3/96),
- Закон о банкама ("Сл. гласник РС", број 18/99, 13/00 и 18/01),
- Закон о приватизацији државних станова ("Сл. гласник РС", број 11/00, 18/01 и 35/01),
- Правилник о поступку уступања радова у шумарству и надзору над њиховим извођењем - Одлука Управног одбора ЈПШ 33/02,
- Правилник о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем ("Сл. гласник РС", број 37/00),
- Рачуноводствени стандарди РС,
- Мјере за унапређење квалитета и евиденције производње шумских дрвних сортимената прописане актом генералног директора број 01-959-2/01 од 12.07.2001. године,
- Смјернице за израду Плана пословања и вођења пословне политике ЈПШ, утврђене актом генералног директора ЈПШ број 01-1907 од 02.11.2001. године,
- други прописи и акти.

Ради рационалнијег управљања и газдовања шумама и шумским земљиштем и другим потенцијалима шума у РС, формирана су шумскопривредна подручја (ШПП), као и подручја крша.

Шумама једног ШПП управља и газдује једно шумско газдинство (ШГ), а у саставу ЈПШ.

Газдовање шумама у смислу овог закона обухвата узгајање шума (проста и проширена биолошка репродукција), заштиту шума од свих видова штета, коришћење шума и шумског земљишта и осталих потенцијала шума (производња шумских дрвних сортимената и њихов транспорт), производња и сакупљање осталих шумских производа, туристичко-гоститељске и рекреативно-здравствене потребе, узгајање, заштиту и ловљење дивљачи и риба, изградњу и одржавање шумских комуникација и других објеката који служе газдовању шума и унапређивање свих функција шума (привредних и општекорисних).

Осим тога, ЈПШ такође пружа стручне услуге у газдовању приватним шумама Републике Српске.

ЈПШ такође управља и газдује са 4 посебна, 6 природних и 15 привредно-спортских ловишта у Републици Српској.

Све послове у оквиру регистроване дјелатности ЈПШ обавља преко своје 44 организационе цјелине (Генерална дирекција, 42 шумска газдинства и Истраживачко-развојни и пројектни центар). Организационе цјелине ЈПШ имају статус правног лица и властити жиро-рачун (или више њих), а овлаштења и одговорност утврђени су Статутом ЈПШ.

Органи управљања ЈПШ су Управни одбор, директор и Надзорни одбор.

Управни одбор ЈПШ утврђује пословну политику, доноси статут и одлуку о усвајању плана развоја и програма рада, одлучује о промјени сједишта и статусним промјенама ЈПШ, одлучује о оснивању нових предузећа, усваја извјештаје о пословању предузећа, периодичне обрачуне и годишње завршне рачуне, одлучује о расподјели добити, доноси инвестиционе одлуке, доноси шумскопривредне основе (у даљем тексту ШПО) и ловнопривредне основе, доноси планове и програме газдовања шумама, доноси

општа акта предузећа, врши и друге послове утврђене законом и статутом. За свој рад Управни одбор одговара Влади РС.

Генерални директор руководи радом ЈПШ, представља и заступа ЈПШ, организује процес рада и води пословање ЈПШ, самостално доноси одлуке и одговара за законитост рада предузећа, предлаже основе пословне политике, програма рада и план развоја и предузима мјере за њихово спровођење, извршава одлуке управног и надзорног одбора и Владе, именује и разрјешава директоре и помоћнике директора који руководе унутрашњим организационим цјелинама, као и друга лица са посебним овлашћењима и одговорностима, врши и друге послове одређене законом и статутом. За резултате и законитост пословања генерални директор ЈПШ одговара Влади РС.

Директор организационе цјелине организује и руководи процесом рада у организационој цјелини, предлаже генералном директору систематизацију послова и задатака организационе цјелине, врши распоред радника на послове и задатке у складу са општим актом, одлучује о потреби пријема радника, предлаже нацрт основа плана рада организационе цјелине и одговоран је за извршење плана, утврђује појединачне планове рада радника и утврђује допринос радника у остваривању послова и задатака, прати финансијско стање организационе цјелине, врши контролу рада нижих организационих цјелина и појединих извршилаца у складу са законом, одговоран је генералном директору ЈПШ за законито и правилно извршавање општих аката и одлука органа управљања, покреће дисциплински поступак и изриче дисциплинске мјере, оставрује сарадњу, заступа и предствља организациону цјелину у оквиру статутарних овлаштења и овлаштења генералног директора, доноси одлуке о додјели одређене врсте помоћи у износу до 1.000 КМ, доноси одлуке о набавци основних и других средстава вриједности до 10.000 КМ, закључује уговоре са правним и грађанским лицима, одговоран је за успјешност и законитост пословања организационе цјелине.

Надзорни одбор врши надзор над пословањем ЈПШ, прегледа годишњи извјештај, периодични обрачун, годишњи завршни рачун и приједлог за расподјелу добити. За свој рад Надзорни одбор одговара Влади РС.

Влада РС именује Управни одбор, Надзорни одбор, директора ЈПШ, даје сагласност на Статут ЈПШ, статусне промјене ЈПШ о оснивању нових предузећа, средњорочни програм за заштиту и унапређење шума, на ценовник шумских дрвних сортимената (у даљем тексту ШДС) ЈПШ у коме се утврђују минималне полазне цијене при продаји тих сортимената, преноси право управљања шума и шумског земљишта на другог управљача ако то општи интереси захтијевају, доноси одлуку о издвајању шума за заштитне и шума са посебном намјеном и предузима конкретне мјере уколико ЈПШ исказе пословни губитак.

Одговорност органа управљања и руковођења ЈПШ, односно менаџмента је да своје законске и статутарне обавезе испуни на ефикасан начин и у сагласности са позитивним законским прописима. Менаџмент ЈПШ је такође одговоран и за исправност и истинитост података исказаних у финансијским извјештајима ЈПШ, као и за правилност и успјешност пословања.

Наша одговорност је да у складу са општеприхваћеним ревизијским стандардима извршимо ревизију финансијских извјештаја ЈПШ и изразимо мишљење да ли су исти састављени и објелодањени у складу са важећом законском регулативом и да ли у

разумној мјери одражавају тачан и истинит приказ пословања током године и стања на крају године, те да ли се пословање обављало у складу са важећом законском регулативом.

2 Предмет циљ и обим ревизије

Ревизија је извршена на основу одредби Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске ("Сл. гласник РС", број 18/99 и 39/03) и Закључка Народне Скупштине Републике Српске број 01/248/03 од 09.04.2003. године ("Сл. гласник РС", број 30/03).

У поступку планирања и вршења ревизије у основи смо се придржавали INTOSAI ревизијских стандарда, усвојених од стране Координационог одбора институција за ревизију БиХ ("Сл. гласник РС", број 20/01). Ови стандарди нам налажу да ревизију планирамо и извршимо на начин који нам омогућава да се у разумној мјери увјеримо да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне грешке и да је пословање усклађено са важећим законима и другим прописима. Обзиром да се ревизија обавља на бази узорака и да постоје инхерентна ограничења у рачуноводственом систему и систему интерних контрола, постоји могућност да неке материјално значајне грешке неће бити откривене. Неке мање неправилности уочене у току вршења ревизије, а које по нашој процјени не утичу битно на изражавање мишљења, нећемо наводити у овом извјештају, већ смо њихово отклањање сугерисали у вријеме провођења ревизије.

Предмет ревизије је ревизија финансијских извјештаја ЈПШ за 2002. годину и ревизија усклађености пословања ЈПШ са важећом законском регулативом.

Циљ ревизије је да омогући Главном ревизору да изрази мишљење о финансијским извјештајима ЈПШ за 2002. годину, те да ли се пословање ЈПШ обављало у складу са законима и другим прописима.

Обим ревизије обухвата организацију и функционисање рачуноводства и интерне контроле, утврђивање реалности и истиности исказивања резултата пословања ЈПШ за 2002. годину и финансијског стања на крају године, те усклађености пословања ЈПШ са важећом законском регулативом, рачуноводственим начелима и стандардима. Обзиром да поменути Закључком Народне Скупштине РС није одређен период за који ће се вршити ревизија, ограничили смо је на пословање у 2002. години, а при том узимајући у обзир пословне догађаје који су раније започети а имали су утицај на пословање у 2002. години. Због сложене организације ЈПШ, нисмо били у могућности да обухватимо све трансакције и организационе цјелине, те смо према нашим процјенама, на бази узорака, неке организационе цјелине и трансакције обухватили у потпуности, а неким смо посветили мање пажње. Ревизиони узорак смо одабрали на темељу процјене ризика, односно фактора који утичу на могућност појављивања материјалних грешака, а он се састоји од 11 организационих цјелина ЈПШ (ШГ Добој, ШГ Клековача-Потоци, ШГ Врбања, ШГ Рибник, ШГ Јахорина, ШГ Височник, ШГ Приједор, ШГ Бања Лука, ШГ Челинац, ИРПЦ и Генерална дирекција ЈПШ).

Ревизија је обављена уз примјену адекватних ревизионих метода, у времену од 24.09.2003. године до 25.05.2004. године.

Овом приликом изражавамо захвалност менаџменту и запосленим у ЈПШ, на коректној и потпуној сарадњи приликом вршења ревизије.

ЈПШ је у законом прописаном року доставило примједбе на Прелиминарни извјештај о обављеној ревизији пословања Јавног предузећа шумарства "Српске шуме" Републике Српске за период 01.01.2002. године до 31.12.2002. године. Достављене примједбе Главни ревизор детаљно је размотрио и оне које су документоване укључио у овај извјештај.

3 НАЛАЗ

3.1 Рачуноводство и интерне контроле

Послије доношења и ступања на снагу Закона о рачуноводству и на њему заснованих подзаконских аката, сва предузећа и задруге у РС била су у обавези да одаберу и примениjene рачуноводствене политике које би омогућиле да финансијски извјештаји фер и истинито приказују резултате пословања и финансијско стање предузећа. Ревизијом је утврђено да ЈПШ није усвојило рачуноводствене политике које би претходно наведено обезбедиле, а посебно у домену рачуноводственог обухватања и третмана средстава просте и проширене репродукције шума, залиха шумских дрвних сортимената, отписа потраживања, финансирања рада Генералне дирекције ЈПШ, финансијских односа између организационих цјелина ЈПШ, рачуноводственог обухватања и третмана спољно-трговинских послова ЈПШ, финансијских трансакција које ЈПШ врши на основу Одлука, Закључака и Рјешења Владе РС. Такође је ревизијом утврђено да на нивоу ЈПШ није успостављен јединствен информациони систем.

Обзиром да ЈПШ није усвојило јединствене рачуноводствене политике, да није успостављен јединствен информациони систем на нивоу ЈПШ и да свака организациона цјелина на различит начин организује рачуноводство и на различит начин класификује и евидентира исте пословне промјене, у ЈПШ није створена поуздана основа за објективно и реално финансијско извјештавање.

Обавеза израде годишњег обрачуна, односно финансијских извјештаја ЈПШ прописана је одредбама Закона о рачуноводству, и на њему заснованих подзаконских аката и одредбама Статута ЈПШ, као и усвојеним рачуноводственим стандардима. Сложена организациона структура ЈПШ и чињеница да свака организациона цјелина има својство правног лица и има властити жиро-рачун а да истовремено нема и економску независност, чињеница да генерални директор одговора Управном одбору ЈПШ и Влади РС за пословање и законитост рада ЈПШ, као и постојање значајних финансијских и обрачунских односа између организационих цјелина ЈПШ, налажу потребу да се ти односи консолидују тј. да се ефекти интерних односа елиминишу, односно да се у смислу Рачуноводственог стандарда РС 27 изради консолидовани финансијски извјештај. **Ревизијом је утврђено да ЈПШ није саставило консолидовани финансијски извјештај за 2002. годину, већ је Генерална дирекција ЈПШ израдила Извјештај о извршењу производно-финансијског плана ЈПШ за 2002. годину, као прост збир података исказаних у појединачним финансијским извјештајима организационих цјелина.** Подаци и информације садржане у овом извјештају послужиле су као основа за обављање ревизије.

Обавеза ЈПШ је да, ради заштите своје имовине и исправног доношења пословних одлука, усвоји, пропише, документује и обезбиједи функционисање мјера, поступака и активности интерних контрола. **Интерним актима (правилницима) организационих цјелина ЈПШ нису прецизно разграничене надлежности и одговорности између менаџмента организационих цјелина и генералног менаџмента ЈПШ у располагању средствима ЈПШ. У току ревизије уочено је да одређени контролни поступци у ЈПШ постоје, али да они нису на задовољавајућем нивоу, што се огледа кроз:**

- неслагање података о средствима и обавезама у евиденцијама организационих цјелина и у Извјештају за 2002. годину,
- неслагање података у књигама евиденција производње унутар једне организационе цјелине,
- погрешну класификацију и неправилно евидентирање књиговодствених ставки што утиче на поузданост података у Извјештају за 2002. годину,
- начин попуњавања и изради књига и образаца који служе за евиденцију производње шумских дрвних сортимената (у даљем тексту "ШДС") - књиге се попуњавају графитном оловком што је по мишљењу ревизије недопустиво,
- непоштовање и непотпуно провођење Мјера за унапређење квалитета и евиденција производње шумских дрвних сортимената, прописаних актом генералног директора, од стране свих организационих цјелина обухваћених узорком ревизије, што је уочено и од стране Шумарске инспекције и Службе интерне контроле,
- прекорачење одређених инвестиционих улагања и одобравање појединих врста трошкова изнад предвиђеног и дозвољеног нивоа, код неких организационих цјелина (ШГ Добој, ШГ Височник),
- начин фактурисања продатих ШДС, у року 7 или више дана од дана отпреме, у свим организационим цјелинама обухваћеним узорком,
- непоштовање одредби Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста (у ШГ Врбања 36 запослених вршило отпрему ШДС), што смањује могућност контроле законитог располагања ШДС у ЈПШ,
- залихе ШДС изнад оптималних (ШГ Врбања, ШГ Рибник, ШГ Јахорина),
- невршење техничког пријема објеката рада-одјела (ШГ Врбања, ШГ Клековача, ШГ Рибник) или само формална израда записника о техничком пријему - записници нису потписани од стране Комисије, сви су израђени од стране истог лица (ШГ Јахорина),
- утврђене мањкове ШДС (ШГ Рибник, ШГ Врбања, ШГ Јахорина).

3.1.1 Служба интерне контроле ЈПШ

Такође је у циљу ефикасније заштите, унапређења кориштења и управљања шумама и шумским земљиштем, правилног провођења законских и других прописа надлежних органа, општих аката ЈПШ, одлука органа управљања ЈПШ, одлука, смјерница и упутстава директора ЈПШ, формирана Служба интерне контроле ЈПШ, која има 5 извршиоца. Служба интерне контроле ЈПШ, послове и задатке из своје надлежности, обавља од 2002. године и својим радом је утврдила бројне неправилности у раду и пословању организационих цјелина ЈПШ, о чему је састављала Извјештаје и доставила их менаџменту ЈПШ. Неправилности у пословању, односно извршењу планских

задатака ЈПШ у току 2002. године, утврђене радом Службе интерне контроле, које су потврђене овом ревизијом, огледају се у следећем:

- не обезбеђивање предуслова за реално планирање производње ШДС по структури и по квалитету - неблаговремена израда сјекореда-плана сјеча, пројекта за извођење и неблаговремено вршење дознаке (ШГ Врбања, ШГ Клековача, ШГ Рибник),
- ненамјенско трошење, нетачан обрачун (ШГ Рибник) и погрешна класификација средстава просте, односно проширене репродукције,
- недовољно инвестирање у биолошке инвестиције (приоритетно),
- компензациона плаћања извођачима радова, тј. плаћања ШДС, код свих организационих цјелина,
- подаци о обавезама и потраживањима нису правилно исказани,
- високи трошкови производних услуга послје извршене трансформације и приватизације нестратешког дијела капитала у ЈПШ,
- координација са Генералном дирекцијом није на потребном нивоу,
- неправилна класификација и евидентирање књиговодствених ставки,
- велика ненаплаћена потраживања од купаца,
- инвестирање у стамбену изградњу и стамбене кредите, без правног основа,
- фактурисање се вршило франко купац, што није у складу са интерним прописима (ШГ Добој).

На темељу рада Службе интерне контроле, менаџмент ЈПШ у току 2002. и 2003. године предузео је мјере против одговорних лица у организационим цјелинама ЈПШ (разрјешење директора и покретање поступака за утврђивање дисциплинске и друге одговорности), **међутим мишљење ревизије је да менаџмент ЈПШ и менаџменти организационих цјелина нису довољно енергично приступили отклањању узрока који су довели до неправилности утврђених и констатованих у Извјештајима Службе интерне контроле ЈПШ и предузимању мјера за утврђивање одговорности за сваки појединачни случај посебно** (Генерални директор је разријешо дужности директора ШГ Рибник, ШГ Гацко и ШГ Мосор, али нам није предочено да су предузете мјере за утврђивање одговорности, већ је исто учињено само у случају директора ШГ Рудо).

3.1.2 Шумарска инспекција

Посебан вид институционалне интерне контроле представља инспекцијски надзор над извршавањем закона и других прописа из области шумарства и ловства, од стране Републичке шумарске инспекције (као и општинске која је постојала до краја 2002. године), која ради у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, а на основу члана 86-89. Закона о шумама. Републичка шумарска инспекција у току 2002. године утврдила је неправилности у пословању код организационих цјелина ЈПШ у провођењу одредаба Закона о шумама, Плана пословања, Мјера за унапређење квалитета и евиденције производње ШДС, Смјерница за израду Плана пословања и вођења пословне политике ЈПШ, и то:

- неуспостављање шумског реда у складу са Правилником о шумском реду, у свим организационим цјелинама обухваћеним узорком ревизије,
- некораче дрвних сортимената,
- неизрађивање све посјечене дрвне масе,

- не примјењује се сортиментна метода привлачења (извоза) посјечених стабала, већ дебловна услед чега се оштећују жива стабла,
- кретање шумских трактора мимо обиљежених тракторских влака,
- неевидентирање све посјечене дрвне масе у књиге премјербе,
- кретање ШДС од пања прије примке и обројчавања,
- бесправне сјече,
- отпремање дрвне масе бесправно посјечене, односно легализација бесправне сјече,
- невршење техничког пријема објекта рада-одјела.

По основу утврђених неправилности шумарски инспектори су против одговорних лица у појединим случајевима подносили углавном прекршајне пријаве и доносили рјешења којима су налагали отклањање утврђених неправилности.

3.1.3 Годишњи попис

Годишњим пописом средстава и извора средстава, као обликом интерне контроле, утврђене су значајне неправилности код пописа ШДС, те потраживања и обавеза ЈПШ.

Наиме, ЈПШ је у Извјештају о извршеном попису имовине на дан 31.12.2002. године, код пописа залиха ШДС извршило пребијање утврђених мањкова и вишкова и на нивоу ЈПШ исказало мањак у износу 912 м/3. **Ревизија је мишљења да пребијање вишкова и мањкова није исправно, обзиром да се ради различитим локацијама, односно одјелима, радилиштима, господарским јединицама (у даљем тексту ГЈ) и ШГ. За настале мањкове било је неопходно утврдити одговорност материјално задужених лица и директора ШГ, а за утврђене вишкове, обзиром да се ради о значајним количинама, било је такође неопходно утврдити разлоге настанка истих.**

Навешћемо ШГ гдје су инвентурне разлике значајне и приказати начин поступања директора ШГ, гдје по мишљењу ревизије постоје значајни пропусти.

ШГ Рибник

- Годишњим пописом са стањем на дан 31.12.2002. године у ШГ Рибник од стране надлежне пописне комисије утврђен је мањак ШДС у количини од 13.199 м/3 или 994.836 КМ и истовремено је утврђен вишак ШДС на нивоу ШГ Рибник у укупној количини од 1.987 м/3 или 65.135 КМ.
- Одлуком број 01-70/03 од 11.02.2003. године о усвајању пописа имовине ШГ Рибник са стањем на дан 31.12.2002. године, **директор ШГ Рибник одбио је да прихвати пописано стање ШДС на дан 31.12.2002. године утврђено од стране пописне комисије, коју је исти оформио.**
- **Директор је наложио рачуноводственој служби да исказе књиговодствено стање залиха ШДС на тај дан (стање према сопственим евиденцијама), занемарујући то што према пописним листама не постоје те залихе.**
- **Рачуноводствена служба ШГ Рибник поступила је по налогу директора, односно није исказала залихе ШДС утврђено годишњим пописом од стране пописне комисије, чиме је неправилно исказала залихе ШДС.**
- Рјешењем број 01-1254/03 од 15.04.2003. године Генерални директор ЈПШ разријешо је дужности директора ШГ Рибник, а Рјешењем број 01-1248/03 од

- 15.04.2003. године формирао је комисију за примопредају дужности која је у периоду од 21.04. до 13.06.2003. године извршила ванредни попис имовине и обавеза ШГ Рибник.
- Подкомисија за попис ШДС извршила је попис истих са стањем на дан 31.05.2003. године, сачинила о томе Извјештај и утврдила мањак ШДС у ШГ Рибник у укупној количини од 15.104 м/3 у износу 1.072.091 КМ и истовремено је утврђен вишак ШДС у укупној количини 3.036 м/3 у укупној вриједности 118.617 КМ.
  - Ревизијом је утврђено да Генерални директор ЈПШ није покренуо поступак за утврђивање одговорности директора ШГ Рибник, којег је разријешо дужности, а који је био одговоран за пословање ШГ у поменутом периоду, утврђени мањак и обзиром да није прихватио попис ШДС од стране пописне комисије.
  - Новоименовани директор ШГ Рибник такође није по том основу покренуо поступак за утврђивање одговорности претходног директора, иако је Управни одбор од њега то тражио, као и утврђивање одговорности материјално задужених лица, како би се инвентурне разлике књижиле на њихов терет, а за утврђене вишкове ШДС, обзиром да се ради о значајној количини, било је неопходно утврдити разлоге настанка истих.
  - **Из претходног произилази да су залихе у књиговодству, финансијском извјештају ШГ Рибник и Извјештају о извршењу производно-финансијског плана за 2002. годину ЈПШ исказане у износу већем за 929.701 КМ, односно расходи су исказани у износу мањем за исти износ.**
  - Ревизијом накнадних догађаја утврђено је да је ШГ Рибник у 2003. години утврђени мањак књижило на терет, односно на име потраживања од нижих организационих дијелова (радних јединица), иако је Управни одбор усвојио закључак да се утврђени мањак укњижи на терет одговорних лица ШГ Рибник, чиме је избјегнуто лоцирање стварне одговорности запослених и обештећење ШГ.
  - **На утврђени мањак ШДС ШГ Рибник је извршило обрачун пореза на промет како је то и прописано Законом а акцизама и порезу на промет.**

ШГ Јахорина

- Годишњим пописом са стањем на дан 31.12.2002. године у ШГ Јахорина од стране надлежне пописне комисије утврђен је мањак ШДС у количини од 6.022 м/3 или 338.568 КМ и истовремено је утврђен вишак ШДС од 3.484 м/3 или 219.998 КМ.
- За настале мањкове било је неопходно утврдити одговорност материјално задужених лица и утврђене инвентурне разлике књижити на њихов терет, а за утврђене вишкове, обзиром да се ради о значајној количини, било је неопходно утврдити разлоге настанка истих, **што ШГ Јахорина није учинило.**

ШГ Врбања

- Годишњим пописом са стањем на дан 31.12.2002. године у ШГ Врбања од стране надлежне пописне комисије утврђен је мањак ШДС у количини од 2.196,14 м/3 или 48.393 КМ (само у одјелима 65/1 и 65/2 ГЈ Велика Усора пописна комисија је констатовала мањак од 1.088,45 м/3) и истовремено је утврђен вишак ШДС од 1.884,59 м/3 или 57.431 КМ.
- Одлуком број 01-053-583/03-3 од 10.01.2003. године о усвајању Извјештаја о попису ШДС са стањем на дан 31.12.2002. године директор ШГ Врбања извршио је пребијање вишкова и мањкова и одредио да се разлика књижи на терет ванредних расхода, односно у корист ванредних прихода.

- Ревизија је мишљења да пребијање вишкова и мањкова није исправно, обзиром да се ради о различитим локацијама, радилиштима, одјелима и господарским јединицама.
- За настале мањкове било је неопходно утврдити одговорност материјално задужених лица и утврђене инвентурне разлике књижити на терет одговорних лица, а за утврђене вишкове, обзиром да се ради о значајној количини, било је такође неопходно утврдити разлоге настанка истих.
- Нелогична је констатација Директора ШГ наведена у самој Одлуци "Наведени мањкови и вишкови нису мањкови и вишкови у правом смислу јер су у већини случајева настали због немогућности праве евиденције по одјелима или неадекватног пресортирања дрвних сортимената", обзиром да у току године ШГ није предузимало мјере за отклањање недостатака у домену евиденција производње.
- Ревизији није јасан термин "праве евиденције", јер се такав термин нигдје не помиње у стручној шумарској литератури.
- Ревизији такође није логично да директор ШГ прихвати образложење одговорних лица, да 200 м³ ШДС однесе вода (поплава), а да ШГ претходно није предузело мјере заштите.

У Извјештају о попису имовине (средстава и извора средстава) са стањем на дан 31.12.2002. године исказана су потраживања ЈПШ у укупном износу 53.163.721, а у Извјештају за 2002. годину у билансу стања исказана су **краткорочна потраживања** ЈПШ у укупном износу 37.701.696 КМ. Због неусаглашеног износа потраживања у ова два извјештаја, ревизија изражава резерву на износ краткорочних потраживања ЈПШ исказаних у Извјештају за 2002. годину. У току 2002. године ЈПШ је извршило репрограмирање наплате својих потраживања од државних предузећа дрвне индустрије (на основу Закључка Владе РС о репрограмирању обавеза дужника), односно њихових обавеза према организационим јединицама ЈПШ, у износу 22.067.717 КМ.

У Извјештају о попису имовине (средстава и извора средстава) са стањем на дан 31.12.2002. године исказане су краткорочне обавезе ЈПШ у износу 34.765.046 КМ, док су у билансу стања Извјештаја за 2002. годину исказане **краткорочне обавезе** ЈПШ у укупном износу 30.617.279 КМ. Због неусаглашености износа краткорочних обавеза у ова два извјештаја, ревизија изражава резерву на износ краткорочних обавеза ЈПШ исказаних у Извјештају за 2002. годину.

Дакле, годишњи попис средстава и извора средстава није извршен у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем и није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем.

На основу напред изнесеног, **ревизија је мишљења да ниво контролних поступака и системе интерних контрола треба унаприједити како би се обезбедила боља заштита имовине ЈПШ и имовине Републике Српске којом газдује ЈПШ. Због непрецизног разграничавања надлежности и одговорности између менаџмента организационих цјелина и генералног менаџмента ЈПШ у располагању средствима ЈПШ (кроз интерна акта организационих цјелина ЈПШ), мишљење ревизије је да би Менаџмент ЈПШ заједно са ресорним Министарством, ради боље ефикасности у пословању и смањењу укупних трошкова пословања ЈПШ, требао преиспитати унутрашњу организацију ЈПШ у правцу укрупњавања (смањења броја организационих цјелина).**

3.2 Набавка роба, услуга и уступање радова

Набавка опреме, канцеларијског материјала и горива у организационим цјелинама ЈПШ у току 2002. године, вршена је без законом прописаног начина јавног оглашавања, што није у складу са одредбама Закона о поступку набавке робе, услуга и уступању радова - у даљем тексту "Закон".

Заједничка карактеристика поступка уступања радова у шумарству у току 2002. године је примјена одредби Упутства Генералног директора о лицитацији, уговарању и извршавању радова у шумарству број 4423/99 од 15.09.1999. године и на основу њега израђених образаца (чије одредбе нису усаглашене са Законом, који је ступио на снагу 2001. године, а посебно у домену начина оглашавања лицитација, односно јавног надметања), од стране организационих цјелина ЈПШ.

Посебан утицај на провођење одредби овог Закона, у ЈПШ у 2002. години, приликом уступања радова у шумарству, имала је одредба из члана 5. Одлуке Управног одбора број 48/00 од 14.04.2000. године о издвајању организационих цјелина и организационих дијелова из састава ЈПШ, у којој стоји "ШГ треба да сачине уговоре о пословно-техничкој сарадњи са ОДП за услужне радове у шумарству и ОДП за корпарство који ће важити све до приватизације предузећа тј. промјене власника предузећа". На основу ове одредбе ШГ су склапала уговоре о пословно техничкој сарадњи, на основу којих су, и после уступања на снагу Закона о поступку набавке робе, услуга и уступању радова, закључивали уговоре о извођењу радова и уступали их ОДП (односно предузећима која су приватизована по посебном програму Дирекције за приватизацију РС), без лицитације, односно без јавног оглашавања, што није у складу са одредбама поменутог Закона и одредбама Правилника о поступку уступања радова у шумарству и надзору над њиховим извођењем (Одлука Управног одбора 33/02) - у даљем тексту "Правилник".

Тако је ШГ Врбања без јавног оглашавања, а на основу Уговора о пословно-техничкој сарадњи од 19.05.2001. године са ОДП Узломац Котор Варош, истом уступило извођење радова на сјечи, изради и извозу ШДС у 9 одјела у којима је вршена сјеча (28% од укупног броја одјела гдје је вршена експлоатација) што представља 41% годишње сјече ШДС или 28.947 м³ и 21.246 м³ извоза ШДС, иако је ОДП Узломац лиценцу за извођење радова у шумарству од надлежног министарства добило тек 13.02.2003. године. На такав начин добијено извођење радова на сјечи, изради и извозу ШДС ОДП Узломац је у 4 одјела (22, 23, 70 и 123 ГЈ Врбања) без оглашавања уступило (ангажовало подизвођача-кооперанта) приватном предузећу "Фагус" из Масловара. Од марта до децембра 2002. године предузеће Фагус је извршило и ОДП Узломац фактурисало радове у износу 218.176 КМ, иако је лиценцу за извођење радова у шумарству од надлежног министарства добило тек 06.09.2002. године.

ШГ Рибник је без јавног оглашавања, а на основу Уговора о пословно-техничкој сарадњи са АД Рибник, закључило уговоре за извођење радова на сјечи, изради и извозу ШДС 14 одјела у којима је вршена сјеча, што чини 45% од укупног броја одјела гдје је вршена експлоатација, а што представља 52% годишње сјече ШДС или 53.794 м³ и 22.166 м³ извоза ШДС, иако је АД Рибник лиценцу за извођење радова у шумарству од надлежног министарства добило 13.02.2003. године.

Ревизијом је утврђено да су организационе јединице ЈПШ (ШГ Клековача, ШГ Јахорина, ШГ Рибник, ШГ Височник) огласе о јавним надметањима објављивале на огласној плочи ШГ или на локалним радио станицама, што се несмотрат јавним оглашавањем у смислу одредаба Закона.

ШГ Добој је извођачима радова у шумарству уступало радове, без јавног оглашавања, односно без провођења поступака јавног надметања у смислу одредби члана 4. став 1. и 2., члана 5. став 1. и члана 6. став 1. Закона.

ШГ Клековача Потоци у току 2002. године, од ДОО "Сервис Видовић" Бања Лука, извршило набавку путничког аутомобила у вриједности 60.600 КМ, на начин који представља импровизацију поступка јавног надметања, односно јавног оглашавања и поступка избора најповољнијег понуђача. Ревизијом је утврђено да је оглас за ову набавку објављен на Независном радију Бања Лука, што се несмотрат јавним оглашавањем у смислу Закона, а везано за исту набавку ШГ Клековача посједује понуде од Ауто-шоп Бијељина и Ауто формула Бања Лука, за које је ревизија утврдила (на основу акта-дописа Пореске управе РС) да нису регистровани, или нису регистровани на назначеној адреси.

3.3 Утицај подзаконских аката Владе РС на пословање ЈПШ

Рјешење Владе РС број 02/1-020-1204

- Рјешењем број 02/1-020-1204/ од 18.07.2001.године о одобравању вансудског поравнања између Владе РС и ДИ "Тргокомерц" Рибник, **Влада РС је одобрила ванредну сјечу шуме на подучју Општине Рибник - ШГ Рибник у износу 647.439,45 КМ (дуг 536.529, дио камате 110.910,45), што је такође имало утицај на финансијски резултат ШГ Рибник за 2002. годину, обзиром да је у поглављу 3.5.2 овог Извјештаја констатовано да је постојала веза између ДИ "Тргокомерц" Рибник и бесправне сјече у одјелима у којима је одобрена претходно поменуто ванредна сјеча.**
- Ревизијом је утврђено да Законом о шумама, није предвиђена ванредна сјеча, као облик искоришћавања шума, а чланом 57. став 1. Закона о шумама, као императив наведено је следеће "Сјеча шума која није одобрена као редован вид обнављања шума, може да се врши ради изградње водовода (електро и ПТТ), жичара, привремених шумских путева и других привремених објеката који служе газдовању шумама, отварању противпожарних линија при гашењу високог шумског пожара, сузбијање биљних болести и штеточина, научно-истраживачких огледа, као и кад је усљед других природних појава угрожена већина шумског дрвећа, ако се тиме не угрожавају заштитне функције шума".
- За реализацију поменутог Рјешења и подношење писменог Извјештаја о истом, Влада РС задужила је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС.
- Ревизијом је такође утврђено да Влада РС поменуто Рјешење није донијела на темељу валидне књиговодствено-финансијске документације и евиденција, односно Влада РС је донијела Рјешење, а претходно се није увјерила у висину стварног дуга Општине Рибник, односно РС, према ДИ "Тргокомерц" Рибник и без упознавања Општине Рибник.

- Наиме, у моменту доношења поменутог Рјешења стање дужничко-повјерилачког односа није било писмено усаглашено између Општине Рибник и ДИ "Тргокомерц" Рибник, већ је Влада РС исто донијела на темељу Захтјева број 01-01-15/01 од 24.04.2001. године Општине Рибник, Приједлога ДИ "Тргокомерц" Рибник за вансудско поравнање од 22.06.2001. године и Налаза сталног судског вјештака економске струке од 12.06.2001. године.
- Захтјев Општине Рибник, на основу којег је донесено Рјешење о вансудском поравнању, није урађен на бази стварног стања дужничко-повјерилачког односа између ДИ "Тргокомерц" Рибник и Општине Рибник и није га пратила валидна књиговоствена документација и евиденције.
- Налаз сталног судског вјештака израђен је по захтјеву ДИ "Тргокомерц" Рибник, прије подношења тужбе, а не по захтјеву надлежног суда, и по њему је извршен само обрачун камата а не и утврђивање стварног износа дуга Општине Рибник према ДИ "Тргокомерц" Рибник.
- Обрачун камате на терет наручиоца (Општине Рибник) за неизвршавање уговорених обавеза није предвиђен Уговором у моменту настанка дужничко-повјерилачког односа између Општине Рибник и ДИ "Тргокомерц" Рибник, већ су предвиђени пенали на терет извођача (ДИ "Тргокомерц" Рибник) за прекорачење рокова изградње, а ревизија се увјерила да извођач радова није испоштовао уговорене рокове.
- Из Приједлога ДИ "Тргокомерц" Рибник за вансудско поравнање видљиво је да је он повлачење тужбе условио реализацијом одлуке (Рјешења) у цјелости, што је Влада РС морала имати на уму приликом доношења Рјешења.
- Актом број 01-013-2/01 од 11.09.2001. године Начелник Општине Рибник је обавијестио Владу РС (предсједника) да није званично упозната са Рјешењем Владе РС о вансудском поравнању и тражи да се стане са реализацијом истог док се не утврди дужничко-повјерилачки однос између Општине Рибник, ДИ "Тргокомерц" Рибник и ШГ Рибник.
- Актом број 01-018-33/01 Начелник и Предсједник Скуштине Општине Рибник извјештавају Владу РС (предсједника) о стању дужничко-повјерилачког односа (спорном и неспорном дијелу) између Општине Рибник и ДИ "Тргокомерц" Рибник.
- Због претходног, Влада РС доноси Закључак број 02/1-020-2203 од 18.10.2001. године којим задужује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС и ШГ Рибник да застану са извршењем напред поменутог Рјешења, а Секретара Владе РС да предузме одговарајуће радње ради сагледавања навода у оба документа достављена од стране општине Рибник.
- **Ревизијом је утврђено да је и послѣ доношења поменутог Закључка и налога републичког шумарског инспектора да се обуставе радови на извршењу ванредне сјече, ШГ Рибник наставило са радовима (настављена сјеча у одјелу 78 - послѣ Закључка усјечено 1.094 м³ нето дрвне масе), а секретар Владе РС ревизији није презентовао доказ о предузетим радњама из поменутог Закључка Владе РС.**
- **ШГ Рибник је без провођења поступка лицитације и избора најповољнијег извођача радова на сјечи и извозу ШДС, са ДИ "Тргокомерц" Рибник закључило Уговор број 01-765/01 од 24.08.2001. године о реализацији (а не уговор о извођењу радова) предметног Рјешења Владе РС и истим одредило ДИ "Тргокомерц" Рибник за извођача радова (иако је за реализацију Рјешења задужено Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС), у одјелу 79 и 78 ГЈ Бобија Рибник.**

- Из поменутих одјела ШГ Рибник је ДИ "Тргокомерц" Рибник отпремило укупно 7.895 м³ нето дрвне масе у укупном износу 297.304,79 КМ.
- **Ревизијом је утврђено да до момента завршетка ове ревизије, поменуто министарство о реализацији овог Рјешења Владе РС није сачинило писмени Извјештај.**

Закључком број 02/1-020-254/02 од 03.04.2002. године Влада РС је обавезала ЈПШ да са 250.000 КМ учествује у обезбеђењу средстава за рјешавање пословног простора РТРС. На основу овог Закључка Владе РС Управни одбор ЈПШ донио је Одлуку број 30/02 од 12.04.2002. године о појединачном учешћу ШГ у обезбеђењу ових средстава. У току 2002. године по овом основу организационе цјелине уплатиле су укупно 158.411 КМ на жиро-рачун Генералне дирекције ЈПШ. Обавеза ЈПШ по овом Закључку Владе РС у вријеме вршења ревизије није реализована, а поменута средства Генерална дирекција ЈПШ је у 2002. години искористила за финансирање активности из текућег пословања.

Такође је **Одлуком број 02/1-020-617/02** од 11.07.2002. године, Влада РС обавезала ЈПШ да са 1.000.000 КМ учествује у финансирању обезбеђивања грађевинских пакета породицама погинулих бораца чија је имовина на подручју Федерације Б и Х уништена. На основу ове Одлуке Владе РС Управни одбор ЈПШ је донио Одлуку број 65/02 од 08.07.2002. године о појединачном учешћу ШГ у обезбеђивању ових средстава. До краја 2002. године организационе цјелине ЈПШ су на терет трошкова редовног пословања измириле ову обавезу, утврђену од стране Владе РС.

Напред поменуто Рјешење, Закључак и Одлука Владе РС нису објављени у Службеном гласнику РС, због чега ревизија сматра да исти акти нису транспарентни.

Овим Закључком и Одлуком Владе није одређено да ли они у ствари представљају измјену или ребаланс Производно-финансијског плана ЈПШ за 2002. годину или представљају ванредне - непланиране трошкове ЈПШ.

Овим и оваквим Рјешењима, Закључцима и Одлукама Влада РС знатно утиче на рад и пословање јавних предузећа и органа управљања и руковођења јавним предузећима и директно утиче на висину добити, коју јавна предузећа остварују својим пословањем.

Влада РС је такође **Закључком број 02/1-020-467/02** од 30.05.2002. године задужила јавна предузећа да изврше репрограмирање обавеза својих дужника. На основу ове Одлуке Владе РС Управни одбор ЈПШ донио је Одлуку број 78/02 од 02.09.2002. године о репрограмирању обавеза којом је прописао услове и начин репрограмирања обавеза према ЈПШ и утврдио правна лица којима се може одобрити репрограм. Под претходно наведеним обавезама подразумијевају се обавезе по основу промета роба, односно обавезе из дужничко-повјерилачких односа. **Овим Закључком Влада РС такође је утицала на резултате пословања ЈПШ, дужничко-повјерилачке односе ЈПШ и на предузимање мјера од стране ЈПШ и измирење обавеза дужника према ЈПШ. Ревизија поставља питање правног основа доношења оваквог закључка од стране Владе РС, из разлога што се исти позива на Закључак Народне Скупштине РС, који је везан за репрограмирање обавеза према Буџету РС. Послије доношења ових одлука државним предузећима из области дрвне индустрије ЈПШ је извршило репрограмирање обавеза у укупном износу 22.067.716 КМ.**

3.4 Расподјела и утрошак средстава проширене репродукције

Ради обезбеђења материјалних и других услова за реконструкцију деградираних и изданачких шума и пошумљавање голети и крша (проширена репродукција), као и унапређење општекорисних функција шума, уведена је посебна накнада (члан 40. Закона о шумама).

Чланом 41. став 1. Закона о шумама прописано је да предузећа и друга правна лица која на територији РС обаваљају привредну дјелатност, плаћају накнаду за коришћење општекорисних функција шума у висини од 0,1% од пословног прихода.

Из Извјештаја о извршењу буџета РС за 2002. годину видљиво је да је по овом основу у буџет РС у току 2002. године уплаћено укупно 6.494.556 КМ поменуће накнаде за проширену репродукцију шума.

Одлуком о усвајању ребаланса буџета за 2002. годину ("Сл. гласник РС", број 82/02) дата је могућност Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, да у оквиру буџетске потрошње на име грантова за проширену репродукцију шума корисницима ових средстава расподијели 3.200.000 КМ.

Из претходног произилази да **одредбе Одлуке Народне Скупштине о усвајању ребаланса буџета за 2002. годину, у домену намјенског коришћења средстава за проширену репродукцију шума, нису усклађене са одредбама Закона о шумама, које прописују намјену, расподјелу и коришћење ових средстава.**

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС расписало је конкурс за расподјелу средстава проширене репродукције шума за 2002. годину на износ од 3.500.000 КМ (конкурс је расписан прије усвајања ребаланса Буџета РС за 2002. годину), како је то и прописано Правилником о расподјели средстава проширене репродукције шума по корисницима ("Сл. гласник РС", број 23/94), а министар је Рјешењем број 01-33-2769/02 од 08.05.2002. године оформио Комисију за расподјелу ових средстава.

Према прегледу достављеном ревизији, који је сачинило Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, у току 2002. године министарство је са корисницима средстава проширене репродукције шума (организационе цјелине ЈПШ, Национални паркови, Ловачки савез РС, Шумарски факултет) закључило уговоре на укупан износ од 2.898.100 КМ.

У истом прегледу министарство је исказало да је у току 2002. године корисницима ових средстава дозначило укупно 1.898.000 КМ, те да им је остало дужно још 990.100 КМ (корисници ових средстава, као ни министарство у свом књиговодству нису исказали потраживања, односно обавезе по овом основу).

У Извјештају о извршењу буџета РС за 2002. годину, ово министарство је исказало да је корисницима ових средстава дозначило укупно 2.827.396 КМ.

Ревизијом је утврђено да је министарство у току 2002. године корисницима средстава проширене репродукције дозначило укупно 2.735.889 КМ (преко ЈРТ 2.010.899 КМ,

путем жиро-рачуна Фонда Партнер који егзистира у овом министарству 725.000 КМ), од чега организационим цјелинама ЈПШ 2.613.889 КМ.

Дакле, **ревизијом је утврђено да је министарство корисницима у току 2002. године, мање дозначило средстава проширене репродукције шума у износу 464.111 КМ** (планирано 3.200.000 КМ, дозначено 2.735.889 КМ), **што представља облик ненамјенске расподјеле или потрошње у тој буџетској години, обзиром да се ради о намјенским средствима** (намјена утврђена чланом 42. Закона о шумама).

Министарство је у току 2002. година извршило плаћања у износу 430.000 КМ, по уговорима из 2001. године, а плаћање обавеза из претходног периода средствима проширене репродукције шума из текућег периода није предвиђено као облик утрошка ових средстава, што ревизија сматра ненамјенском расподјелом и утрошком средстава за проширену репродукцију шума.

Ревизијом је такође утврђено да у министарству не постоји писмени траг (записници Комисије) о томе, на основу којих критерија (како је вредновала програме корисника ових средстава) је Комисија одређивала приоритете за расподјелу.

Ревизијом утрошка средстава проширене репродукције шума дозначених организационим цјелинама ЈПШ од стране надлежног министарства, утврђено је следеће:

Генерална дирекција

- Генералној дирекцији ЈПШ у току 2002. године министарство је дозначило укупно 490.800 КМ,
- Од тога је за сврхе из члана 42. Закона о шумама, односно за финансирање радова и активности наведених у програму на основу којег су средства дозначена, Генерална дирекција утрошила 229.310 КМ, **док 261.490 КМ није утрошила за радове из програма, односно сврхе из члана 42. Закона о шумама (100.000 КМ Генерална дирекција је, на основу Закључка Владе РС број 02/1-020-706 од 10.04.2001. године, Препоруке Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС од 10.04.2002. године и Одлуке Управног одбора ЈПШ број 32/02 од 13.05.2002. године, дозначила Општини Српска Илиџа за финансирање водовода, а новчана средства у износу 161.490 КМ налазила су се на жиро-рачуну Генералне дирекције на дан 31.12.2002. године),**
- Не стоји констатација републичког инспектора за шумарство и ловство наведена у Записнику број 05-333-55/03 од 31.07.2003. године, да је "Генерална дирекција ЈПШ ангажовала средства за проширену репродукцију у износу од 290.800 КМ и да су утрошена према Ситуацији ЈПШ број 01-922/03 од 24.03.2003. године";

Шумарски факултет

- Такође је ревизијом расподјеле и утрошка средстава проширене репродукције утврђено је да је надлежно министарство у току 2002. године одобрило и дозначило 57.000 КМ Шумарском факултету у Бања Луци, од чега је 7.000 КМ расподијељено и утрошено за сврхе које нису предвиђене чланом 42. Закона о шумама (прослава десетогодишњице рада Шумарског факултета),
- Узимајући у обзир сазнања ревизије (писмене захтјеве) и могућност ненамјенске потрошње средстава проширене репродукције шума, која су у ствари средства Буџета РС, ревизија је анализирала утрошак ових средстава у износу 600.000 КМ од

- стране Шумарског факултета Бања Лука, а која му је надлежно министарство дозначило у току 2000. и 2001. године,
- Шумарски факултет Бања Лука је поменута средства утрошио за адаптацију - доградњу и опремање простора Шумарског факултета на згради Машинског факултета у Бања Луци,
  - Ревизијом је утврђено да је Шумарски факултет адаптирани - дограђени простор у вриједности 469.036 КМ укњижио у своју главну књигу, без доказа о власништву,
  - Приликом прикупљања понуда за адаптацију - доградњу овог простора, Шумарски факултет је Одлуком број 689/2000 од 14.11.2000. године за извођача радова изабрао ПУТП "Корс" из Лакташа, са понудом од 308.002,90 КМ, као најповољнијег понуђача,
  - Са поменутим предузећем дана 10.11.2000. године (одлука о избору понуђача донесена послје закључивања уговора) Шумарски факултет је закључио Уговор број 675/00 о извођењу радова на износ 370.398,90 КМ,
  - Даном 15.02.2001. године Шумарски факултет са истим предузећем закључио је допунски уговор број 139/01 на износ од 115.082,00 КМ, за извођење непредвиђених радова на истом објекту, без измјене пројекта од стране предузећа које га је израдило ("Пројект инвест" Бања Лука),
  - Уговор за извођење непредвиђених радова закључен је на основу Предмјера и предрачуна поменутог извођача и инвеститора,
  - Утрошак средстава проширене репродукције на овакав начин ревизија сматра ненамјенским трошењем.

Ревизијом је утврђено, да због неусвојене (недонесене) рачуноводствене политике и недефинисаног рачуноводственог обухвата средстава проширене репродукције, организационе цјелине ЈПШ, у својим рачуноводственим евиденцијама различито су књижиле и третирале ова средства (код ШГ Височник, Клековача и Рибник ова средства су обухваћена су заједно са средствима за просту репродукцију шума у оквиру конта 402 - резервисања за обнављање шума, код ШГ Јахорина обухваћена су у оквиру капитала - конто 304, умјесто да се иста књиже на рачуним прихода).

Ревизијом је утврђено да организационе цјелине ЈПШ, средства проширене репродукције (грантови), која су им у току 2002. године дозначена од стране надлежног министарства, у својим рачуноводственим евиденцијама нису евидентирала на прописаним рачунима прихода, односно ЈПШ у Извјештају за 2002. годину није исказало Приход од примљених грантова у износу 1.693.989 КМ (од укупно дозначених 2.613.889 КМ, на рачунима прихода исказано 919.900 КМ), чиме је смањена могућност праћења и контроле утрошка ових средстава.

Приступ ЈПШ, у схватању значаја и намјенском трошењу средстава проширене репродукције шума, видљив је из Извјештаја за 2002. годину, гдје је за финансирање шумско-узгојних радова на реконструкцији деградираних и изданачких шума и пошумљавању голети и крша од планираних 2.030.400 КМ, у исте уложено 1.118.600 КМ.

3.5 Израда и извршење Плана пословања ЈПШ за 2002. годину

Чланом 27. Закона о шумама прописано је, да Народна Скупштина РС, у складу са развојним потребама и међународним обавезама, утврђује националну шумарску политику и доноси дугорочни програм развоја шумарства РС. Обзиром да су шуме, због својих општекорисних функција и привредног значаја добро од општег интереса, националном шумарском политиком и дугорочним програмом развоја шумарства, у газдовању шумама неопходно је одредити стратешке и дугорочне циљеве државе, као носиоца својине. **Ревизијом је утврђено да до момента завршетка ове ревизије Народна Скупштина РС није утврдила и усвојила националну шумарску политику и није донијела дугорочни програм развоја шумарства.**

Чланом 26. Закона о шумама прописано је да се шумама газдује на основу ШПО, којима се утврђују основе газдовања и обезбеђују општи интереси, у складу са усвојеном националном шумарском политиком. ШПО се доносе за десетогодишњи период а њима се одређују основне смјернице и циљеви газдовања шумама, мјере за унапређење шума, очување и јачање општекорисних функција шума, заштита шума, анализа досадашњег газдовања шумама и приказ стања шума. **Ревизијом је утврђено да закључно са 31.12.2002. године 12 ШГ (Панос, Гацко, Добој, Зеленгора, Козара, Ботин, Пастирево, Јахорина, Прњавор, Рудо, Бистрица, Романија) на свом ШПП газдује шумама без важеће ШПО (што чини 29 % од укупног броја газдинстава, а у остваривању укупног прихода ЈПШ за 2002. годину ова ШГ учествују са 25 %).**

Ревизија је мишљења, да газдовање шумама РС од стране ЈПШ, без донесеног дугорочног програма развоја шумарства, без усвојене националне шумарске политике и без важећих ШПО, не даје основе за успјешан развој у овој области.

Управни одбор ЈПШ усвојио је 05.07. и 03.12.2002. године ребаланс Плана пословања за 2002. годину. План пословања заснован је на одредбама Закона о шумама и Статута ЈПШ, те задацима и могућностима дефинисаним ШПО.

Најзначајнију детерминанту Плана пословања ЈПШ за 2002. годину представља План производње и залиха ШДС.

Смјерницама за израду Плана пословања и вођења пословне политике ЈПШ, утврђених актом генералног директора ЈПШ број 01-1907 од 02.11.2001. године, предвиђено је да производни план мора бити заснован на урађеном плану сјеча, извршеној дознаци и урађеним пројектима за извођење.

На основу одабраног узорка ревизија је утврдила да организационе цјелине ЈПШ нису благовремено израдиле годишње планове сјеча по одјелима - сјекоред (ШГ Клековача, ШГ Врбања, ШГ Рибник) као претпоставку унапређења квалитета и евиденција производње ШДС у ЈПШ, чиме се оглушило о Мјере за унапређење квалитета и евиденције производње ШДС прописане актом генералног директора број 01-959-2/01 од 12.07.2001. године, којима је прописано да се исто изради након усвајања ШПО.

Ревизијом је утврђено да су организационе цјелине ЈПШ, у великом броју одјела у којима је у току 2002. године вршена редовна сјеча (Врбања 63% или 20 од укупно 32 одјела), дознаку стабала за сјечу и израду пројеката за извођење извршиле у току те године, што није у складу са Мјерама за унапређење квалитета и евиденције производње ШДС, којима је прописано да се исто уради у току претходне године, односно прије усвајања Производно-финансијског плана за 2002. годину.

Из претходног произилази да План производње ШДС за 2002. годину, организационе цјелине нису израдиле на основу стварно дозначене дрвне масе по објектима рада-одјелима, већ на бази укупне дрвне масе у ШГ, а на основу података из ШПО.

Обзиром на наведене пропусте у изради плана сјеча, извршењу дознаке стабала за сјечу и изради пројеката за извођење, ревизија је мишљења да ЈПШ није обезбедило претпоставке да усвојени План производње ШДС за 2002. годину буде реалан план.

Показатеље о извршењу задатака утврђених Планом пословања, ЈПШ презентовало је у Извјештају о извршењу производно-финансијског плана ЈПШ за 2002. годину (у даљем тексту "Извјештај"), који је Управни одбор ЈПШ усвојио 04.04.2003. године. Осим показатеља организационих цјелина обухваћених ревизијским узорком, које је ревизија провјеравала у рачуноводству конкретне организационе цјелине, ревизија је остале показатеље користила у износима исказаним у Извјештају који је саставила Генерална дирекција.

Пословање ЈПШ, ревизија је посматрала кроз извршење задатака постављених у Производно-финансијском плану за 2002. годину (у даљем тексту "План пословања"), и то:

1. Извршење Плана сјеменско-расадничке производње и шумско-узгојних радова,
2. Заштиту шума,
3. Извршење Плана инвестиционих улагања,
4. Извршење Плана производње (сјеча, израда, привлачење, отпрема или реализација),
5. Финансијски показатељи.

3.5.1 Извршење Плана сјеменско расадничке производње и шумско-узгојних радова

Иако сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни радови чине темељ одрживости и повећања површина и квалитета наших шума и сврстани су у приоритете инвестирања у ЈПШ, ревизијом је утврђен низак степен извршења ових планских задатака.

ЈПШ је у 2002. години сјеменско-расадничку производњу остварило са 63%, односно произведено је 6.091.300 комада садница мање него што је планирано (планирано 16.593.300, остварено 10.502.000 комада). Највећи подбачај планиране производње садница је код лишћара гдје је проценат остварења производње 2%, односно од планираних 1.894.100 произведено је 33.000 комада садница, а од организационих цјелина највећи подбачај планиране производње је у ШГ Добој гдје је од планираних 3.466.000 произведено 300.000 комада или 9%, затим ШГ Лисина 69%, ШГ Дрина 71%, ШГ Јахорина 73%, ШГ Ботин 86%.

Посматрано кроз финансијске показатеље шумско-узгојне радове ЈПШ у 2002. години остварило је са 58 %, тј. на шумско-узгојне радове утрошено је 2.116.000 КМ мање него што је планирано (планирано 5.068.000, утрошено 2.952.000 КМ). Посматрано преко пошумљених површина проценат износи 70%, односно од планираних 1.685 хектара

пошумљено је 1.188, а посматрано кроз број утрошених садница проценат износи 64%, односно од планираних 4.852.000 утрошено је 3.115.000 садница. **Највећи подбачај планираних шумско-узгојних радова је код ШГ гдје је проценат извршених радова следећи: Чемерница 9%, Гацко 10%, Мајевица 23%, Озрен 33%, Клековача 36%, Добој 43%, Рудо 48%, Лисина 54%, Јахорина 56% и Дрина 63%.**

3.5.2 Заштита шума

Заштиту шума РС ЈПШ обавља кроз послове и задатке на чувању шума од бесправне сјече и шумске крађе, заштиту шума од инсеката, заштиту шума од биљних болести, заштиту шума од пожара, заштиту шума од елементарних непогода и заштиту дивљачи и ловних објеката.

ЈПШ је у својим евиденцијама за 2002. години евидентирало шумских штета (бесправних сјеча и шумских крађа) у процијењеној вриједности од 1.583.247 КМ, односно 15.026 м³ дрвне масе. ЈПШ је презентовало податке да је у току 2002. године због причињене шумске штете надлежним институцијама поднијело 770 кривичних и 1.290 прекршајних пријава. **Ревизијом је утврђено да највећи проблем у обештећењу ЈПШ за причињене штете, представља то што се највећи број поднесених пријава односи на непозната лица, тј. извршиоци шумских крађа и бесправних сјеча нису откривени. Ревизија је мишљења да кроз ову појаву треба оцјењивати извршење задатака на заштити, односно чувању шума у ЈПШ.**

Шумска штета у ШГ Горица

- Највећа евидентирана шумска штета причињена је у ШГ Горица - Шипово у процијењеној вриједности 518.925 КМ, односно 3.870 м³, на основу које је ШГ Горица надлежним институцијама поднијело укупно 159 пријава (41 кривичну, 118 прекршајних).
- **Све поднесене пријаве у овом ШГ покривају укупно 617 м³ дрвне масе или 16%, док за 3.253 м³ шумске штете није откривен починилац.**

Шумска штета у ШГ Рибник

- ШГ Рибник евидентирало је шумску штету у процијењеној вриједности од 251.359 КМ, односно 1.991 м³ дрвне масе, на основу које је надлежним институцијама поднијело укупно 59 пријава (26 кривичних, 33 прекршајне).
- **Ревизијом је утврђено да је од тога, ДОО "Јастреб" из Бања Луке у ШГ Рибник у одјелима 78, 79, 80 и 81 ГЈ Бобија Рибник у априлу 2002. године извршио бесправну сјечу шуме 432 стабла (1.785 м³ бруто дрвне масе, односно 1513 м³ нето дрвне масе), у процијењеној вриједности 204.869,45 КМ.**
- ШГ Рибник је извршило отпрему бесправно посјечене дрвне масу у количини од 854,63 м³, а 658,37 м³ заплијењено је у шуми код пања и на камионском путу.
- Од укупно отпремљене бесправно посјечене дрвне масе 658,57 м³ ШГ Рибник је отпремило ДИ "Тргокомерц" Рибник.
- **Иако је извршилац ове бесправне сјече затечен приликом вршења исте (у Записнику број 01-467-02/02 од 08.05.2002. године који је сачинила Комисија ШГ Рибник, оформљена од стране директора тог ШГ, наведено је да је извршилац ове бесправне сјече ангажован од стране ДИ "Тргокомерц" Чађавица - Рибник), иако су позната предузећа којима је отпремљена бесправно посјечена дрвна маса**

(бесправно присвојена) и познато који запослени радници ШГ Рибник су вршили отпрему ШДС, директор ШГ Рибник није предузео законом прописане мјере за утврђивање одговорности запослених и није извршио пријављивање организатора и починилаца ове бесправне сјече и потпуно обештећење ШГ Рибник.

- Пријава за шумску штету коју је ШГ Рибник насловило на СЈБ Рибник, није потписана од стране запослених надлежних за шумске штете, а ШГ Рибник у току ревизије није документовало доставу поменуте пријаве.

Шумска штета у ШГ Клековача

- Ревизијом шумске штете евидентиране у ШГ Клековача у укупној процијењеној вриједности од 59.911 КМ, односно 687 м³, **утврђено је да је од тога, у одјелу 39 ГЈ Клековача Реповац, у мјесецу октобру 2002. године извршена бесправна сјеча 115 стабала четинара (312 м³ бруто дрвне масе, односно 266 м³ нето дрвне масе) у процијењеној вриједности 41.840,50 КМ.**
- Извршилац ове сјече бесправно је присвојио (одвезао) 106 м³, а 160 м³ је заплијењено од стране ШГ Клековача.
- Запослени у ШГ Клековача (два лугара, референт заштите шума и руководилац Сектора за узгој и заштиту шума) затекли су извршиоце бесправне сјече (**раднике предузећа Wex trade Бања Лука - ПЈ Кум Српски Дрвар Потоци**) приликом вршења исте и сачинили Извјештај о томе.
- И поред тога што је извршилац бесправне сјече био познат, **директор ШГ Клековача Основном јавном тужилаштву у Бања Луци поднио је пријаву на непознатог починиоца (пријава је написана приликом вршења ревизије у овом ШГ, тј. 08.03.2004. године), чиме је пропустио могућност потпуног обештећења ШГ Клековача.**
- ШГ Клековача евидентирало је шумску крађу почињену у периоду од 04. до 09.07.2002. године од стране истог починиоца тј. предузећа Wex trade Бања Лука, у износу 12.953 КМ или 140,98 м³ (бесправно посјечено и присвојено 137 стабала) дрвне масе у одјелу 68 ГЈ Потоци-Ресановача, због чега је од стране директора ШГ написана кривична пријава, али њена достава надлежном тужилаштву није документована особљу ревизије.
- Исти починилац је у одјелу 68 ГЈ Потоци-Ресановача 11.07.2002. године вршио одлагање и паљење пиланског отпада у непосредној близини ивице шуме, што представља опасност од избијања шумског пожара.

Шумски пожари

- ЈПШ је у својим евиденцијама за 2002. годину евидентирало 181 шумски пожар, у којима је у уништено и обезвријеђено је 23.467 м³ и 100.100 комада садница, дрвне масе, чиме је ЈПШ нанесена директна штета у процијењеној вриједности 1.698.959 КМ (индиректне штете које нису процјењиване многоструко су веће).
- **Обзиром на величину уништене и обезвријеђене дрвне масе и шумских култура, ревизија је мишљења да ЈПШ недовољно предузима превентивне мјере на откривању, локализацији и гашењу шумских пожара, те у том смјеру ЈПШ треба да усмјери активности, како би се штете по овом основу свеле на минимум.**

3.5.3 Извршење Плана инвестиционих улагања

Планом пословања за 2002. годину ЈПШ је планирало инвестициона улагања у укупном износу од 20.613.268 КМ и одредило приоритете инвестирања (биолошке инвестиције, израда ШПО, пројектовање и градња шумских камионских путева и завршна улагања у јединствени информациони систем). У Извјештају за 2002. годину ЈПШ је презентовало да је инвестициона улагања извршило у укупном износу 12.495.655 КМ. Планом пословања предвиђена су инвестициона улагања у износу 813.400 КМ, под термином "остало". Ревизија је мишљења да је исказивање овакве врсте инвестиције у Плану пословања, као и евентуално мјерење извршења овако дефинисане инвестиције, непримјерено и да ствара простор за ненамјенско трошење, те ЈПШ овај термин убудуће треба разврстати на конкретне категорије.

У оквиру инвестиције под називом "остало" ШГ Клековача је у току 2002. године, без сагласности Управног одбора ЈПШ, уложило 72.638 КМ у реконструкцију нисконапонске мреже у Општини Потоци - Српски Дрвар и укњижило је у главној књизи под ставком грађевински објекти, без доказа о власништву, а ревизија је мишљења да оваква инвестиција није у надлежности организационих цјелина ЈПШ.

У следећој табели дајемо преглед планираних и остварених инвестиционих улагања изражених у КМ, према Извјештају ЈПШ за 2002. годину:

ВРСТА ИНВЕСТИЦИЈЕ	Планирано	Извршено	Разлика	Индекс
биолошке инвестиције	5.825.407	3.026.949	-2.798.458	52
изград. шум. кам. пута	3.877.888	2.273.833	-1.604.055	59
рекон. шум. кам. пута	3.197.497	2.249.105	- 948.392	70
израда ШПО	2.749.646	1.189.740	- 1.559.906	43
информациони систем	298.500	66.761	- 231.739	22
улаг. у стамб. изградњу	1.928.464	933.676	- 994.788	48
остало	2.735.866	2.755.591	+ 19.725	101
СВЕГА.:	20.613.268	12.495.655	- 8.117.613	61

Из претходне табеле је видљиво да је ЈПШ укупна инвестициона улагања остварило са индексом 61, односно ЈПШ је у 2002. години у инвестициона улагања уложио 8.117.613 КМ мање него што је предвиђено Планом пословања (степен извршења по врстама видљив је у претходном прегледу), што показује степен схватања значаја инвестиционих улагања у шумарство, од стране руководних радника организационих цјелина и ЈПШ у цјелини.

Инвестиције које су одређене као приоритетне, извршене су са индексом 55, односно у њих је уложено 7.142.550 КМ мање од планираног износа.

Ревизијом је утврђено да је ЈПШ у току 2002. године, за финансирање активности из домена просте репродукције шума резервисало 13.612.010 КМ, од чега је у исте уложио 8.749.096 КМ, из чега произилази да је 4.862.914 КМ мање инвестирано у просту репродукцију шума.

Иако биолошке инвестиције чине темељ одрживости и повећања површина и квалитета шума РС, ЈПШ је у току 2002. године у исте уложило 2.798.458 КМ мање од планираног износа.

У инвестициона улагања у изградњу и реконструкцију шумских камионских путева, која стварају претпоставке и омогућавају рационалну експлоатацију шума, ЈПШ је у 2002. години уложило 2.552.447 КМ мање од планираног износа.

Иако ШПО, које се израђују и усвајају за свако ШПП у РС, чине темељ и основ газдовања шумама РС, ЈПШ је у 2002. години у њихову израду уложило 1.559.906 КМ мање од планираног износа.

Завршна инвестициона улагања у информациони систем, иако дефинисана као приоритетна улагања извршена су са индексом 22, односно у њих је уложено 231.739 КМ мање од планираног износа. Наиме, ЈПШ је 1999. године са предузећем КИ СИСТЕМИ из Приједора закључило уговор за израду и увођење јединственог информационог система на нивоу ЈПШ, на износ од 509.100 КМ. До краја 2002. године у ову инвестицију ЈПШ је уложило укупно 271.437 КМ и у 2003. години 84.700 КМ. **Ревизијом је утврђено да јединствени информациони систем на нивоу ЈПШ, до момента завршетка ове ревизије није успостављен, тј. поменути инвестиција није окончана, а обзиром на то да је уговор закључен 1999. године и на брзо застаријевање информационих технологија (дио који се односи на набавку опреме), ревизија је мишљења да ова инвестиција неоправдано дуго траје и поставља питање њене исплативости и евентуалног обештећења ЈПШ од стране испоручиоца, с обзиром да је уговорени рок завршетка ове инвестиције 30.06.2000. године.**

Према Извјештају ЈПШ је у току 2002. године извршило улагања на име рјешавања стамбених потреба запослених у укупном износу **933.676 КМ**, а ревизијом на бази одабраног узорка је потврђено да се од тога 271.650 КМ односи на стамбене кредите (ШГ Височник 241.650 КМ, Генерална дирекција 30.000 КМ), а 576.508 КМ на стамбену изградњу (ШГ Јахорина 102.223 КМ, ШГ Добој 374.363 КМ, ШГ Клековача 52.822, ШГ Рибник 47.100 КМ).

Одлуком број 01-4119/02 од 17.09.2002. године, Генерални директор ЈПШ одобрио је дугорочни кредит (15 година) у износу од 30.000 КМ, замјенику генералног директора ЈПШ, на основу чега је закључен Уговор број 01-4119/02 од 18.09.2002. године. **Кредит је кориснику исплаћен из благајне Генералне дирекције, иако је чланом 2. поменутог Уговора предвиђена исплата на текући рачун корисника. Осим тога, организационе цјелине ЈПШ су додатно на име куповине стана замјенику генералног директора, на терет трошкова пословања, у току 2002. године исплатиле 14.300 КМ (11.000 у готовини и 3.300 у трупцима) и у 2003. години исплатиле 3.500 КМ. Исплате су извршила следећа ШГ: Чемерница 5.000 КМ, Козара 5.000 КМ, Мотајица 3.300 КМ у трупцима, Мосор 2.500 КМ, Борја 1.000 КМ и Лакташи 1.000 КМ), што није у складу са чланом 48. Статута ЈПШ, односно директори организационих цјелина самостално могу доносити одлуке о додјели одређене врсте помоћи до 1.000 КМ.** Као правни основ за ова давања организационе цјелине користиле су препоруку-акт Генералног директора број 01-3270/02 од 19.07.2002. године.

Одобравање стамбених кредита запосленим у току 2002. године од стране организационих цјелина ЈПШ у напред наведеном износу, није у складу са одредбама Закона о банкама ("Сл. гласник РС", број 18/99, 13/00 и 18/01), односно ЈПШ нема правног основа за кредитирање радника.

Улагања у стамбену изградњу у току 2002. године у напред наведеном износу од стране организационих цјелина ЈПШ, нису у складу са одредбама Закона о приватизацији државних станова ("Сл. гласник РС", број 18/01 и 35/01).

Ревизијом је утврђено да је ШГ Добој у 2002. годину прекорачило улагања у инвестиције за 535.586 КМ (планирано укупно 230.000 КМ, извршено 765.586 КМ), односно улагања су извршена без сагласности Управног одбора ЈПШ, што није у складу са чланом 48. Статута ЈПШ, којим је прописано да директор организационе цјелине може доносити инвестиционе одлуке вриједности до 10.000 КМ. Иако Планом пословања за 2002. годину нису планирана улагања у стамбену изградњу, ШГ Добој је извршио иста у износу 374.363 КМ. Улагање у реконструкцију шумског камионског пута предвиђено је у износу 30.000 КМ, а извршено у износу 120.919 КМ. У изграђеном стамбено-пословном објекту у Улици Николе Пашића 41 у Добоју, ШГ Добој је без оглашавања-лицитирања и без сагласности Управног одбора ЈПШ, а на основу Уговора број 01-353/02 уступило (продало - обзиром да су у уговору помиње термин купац) 74,41 м² пословног простора физичком лицу из Добоја са којим у у моменту закључивања уговора није постојао никакав дужничко-повјерљачки однос, што није у складу са одредбама Закона о државним предузећима и Закона о облигационим односима.

3.5.4 Извршење Плана производње (сјеча, израда, привлачење, отпрема)

Најзначајнију детерминанту извршења Плана пословања ЈПШ за 2002. годину представља извршење Плана производње и залиха ШДС. ЈПШ је у Извјештају за 2002. годину исказало следеће параметре извршења Плана производње ШДС, и то:

Преглед планиране и остварене производње ШДС у ЈПШ за 2002. годину по фазама

Фаза производње	Планирано м/3	Извршено м/3	Разлика м/3	Индекс
сјеча и израда	1.886.606	1.874.295	- 12.311	99
привлачење	1.886.606	1.817.798	- 68.808	96
отпрема (реализ.)	1.844.300	1.698.705	-145.595	92
отпрема огрев на пању -малопрод.	81.993	165.438	+ 83.445	202

Из претходне табеле је видљиво да је све фазе производње ШДС ЈПШ извршило у износима, односно количинама мањим од планираних.

На основу одабраног узорка, ревизијом је уочена појава да извођачи радова у ЈПШ не поштују уговорене рокове производње ШДС, односно не поштују уговорену динамику производње ШДС.

Ревизијом је утврђено да се код отпреме ШДС извођачи радова у шумарству истовремено појављују као и купци ШДС (компензација-односно плаћање извођачима радова се врши кроз ШДС), што отвара могућност утицања на квалитативну компоненту ШДС. Ревизији је презентован податак да је у 2002. години 21% од укупне наплате ШДС извршено на овај начин тј. путем компензације.

У евиденцијама производње ШДС у ШГ Врбања ревизија је уочила појаву ШДС "обли огрев", који није дефинисан стандардима које примјењује ЈПШ (ЈУС стандарди), што отвара могућност отпреме вреднијих дрвних сортимената на име поменутог, који је мање вриједан. Код истог газдинства уочена је неусклађеност података у обрасцима који служе за евиденцију производње ШДС (књиге примања, материјална књига, извјештаји производње), као и чињеница да се и код овог газдинства извођачи радова у шумарству појављују истовремено као и купци ШДС, такође отвара могућност утицања на квалитативну компоненту приликом отпреме ШДС.

Организационе цјелине ЈПШ у 2002. години и ранијим годинама нису вршиле технички пријем објеката рада, тј. комисијско утврђивање стварно посјечене, извезене и отпремљене дрвне масе у складу са изведбеним пројектима. Ревизија је извршила увид у податке исказане у исказима сјеча, које су саставиле организационе цјелине ЈПШ. Ревизија није вршила провјеру стања дрвне масе наведене у исказима сјеча са стањем дрвне масе на терену, те по истом препоручује менаџменту ЈПШ да константно врши контролу и провјеру исказаних података о посјеченој и непосјеченој дрвној маси са стањем дрвне масе на терену.

Колико је план производње ШДС реално урађен и колико се ЈПШ придржавало и радило у складу са планираним задацима, приказаћемо у наредној табели, преко планиране и остварене сортиментне реализације ШДС у току 2002. године

Преглед планиране и остварене сортиментне реализације ШДС у ЈПШ у 2002. години

Ред. бр.	СОРТИМЕНТИ			Ребаланс Плана			Извршење			Индекс	Индекс	Мање-више	Мање-више	
				Количина у м3	Вриједност у КМ	Цијена у КМ фцо кам. пут	Количина у м3	Вриједност у КМ	Цијена у КМ фцо кам. пут					6/3
1	2			3	4	5	6	7	8	6/3	7/4	7-4	6-3	
1	ЧЕТИНАРИ	Трупци	за фурнир	4.418	850248	192,45	397	76.765	193,36	8,99	9,03	-773.483	-4.021	
2			за љуштење	7.388	1157807	156,71	1.050	147.183	140,17	14,21	12,71	-1.010.624	-6.338	
3			за резање	I кв.кп.	189.449	20428489	107,83	228.233	24.691.258	108,18	120,47	120,87	4.262.769	38.784
4				II кв.кп.	220.598	19808749	89,80	234.714	21.156.699	90,14	106,40	106,80	1.347.950	14.116
5				III кв.кп.	168.812	12263165	72,64	224.374	16.422.679	73,19	132,91	133,92	4.159.514	55.562
		Укупно трупци			590.665	54.508.458	92,28	688.768	62.494.584	90,73	116,61	114,65		
7		ТТ стубови	10.436	1462058	140,10	5.250	632.183	120,42	50,31	43,24	-829.875	-5.186		
8		Рудно дрво	80.714	4164213	51,59	67.014	3.496.874	52,18	83,03	83,97	-667.339	-13.700		
9		Остала обловина	16.472	1103783	67,01	9.531	386.095	40,51	57,86	34,98	-717.688	-6.941		
10		Целулозно дрво	84.187	3565175	42,35	100.412	3.998.593	39,82	119,27	112,16	433.418	16.225		
	Укупно четинари			782.474	64.803.687	82,82	870.975	71.008.329	81,53	111,31	109,57			
12	ЛИШЧАРИ	Трупци букве	за фурнир	13.824	4184566	302,70	4.680	1.365.729	291,82	33,85	32,64	-2.818.837	-9.144	
13			за љуштење	24.430	5349789	218,98	12.408	2.588.336	208,60	50,79	48,38	-2.761.453	-12.022	
14			за резање	I кв.кп.	118.859	11054938	93,01	129.098	12.001.858	92,97	108,61	108,57	946.920	10.239
15				II кв.кп.	141.790	9940787	70,11	126.885	8.934.488	70,41	89,49	89,88	-1.006.299	-14.905
16				III кв.кп.	129.129	6782311	52,52	113.862	5.980.731	52,53	88,18	88,18	-801.580	-15.267
		Укупно трупци букве			428.032	37.312.391	87,17	386.933	30.871.142	79,78	90,40	82,74		
18		Труп-хроста	за фурнир	748	194793	260,42	444	110.009	247,77	59,36	56,47	-84.784	-304	
19			за резање	I кв.кп.	11.431	1593683	139,42	12.476	1.740.549	139,51	109,14	109,22	146.866	1.045
20				II кв.кп.	17.645	1719319	97,44	17.245	1.668.138	96,73	97,73	97,02	-51.181	-400
21				III кв.кп.	18.206	1421119	78,06	21.424	1.658.925	77,43	117,68	116,73	237.806	3.218
	Укупно трупци хроста			48.030	4.928.914	102,62	51.589	5.177.621	100,36	107,41	105,05			
23	Трупци племенитих	9.668	1344975	139,12	2.798	384.029	137,25	28,94	28,55	-960.946	-6.870			
24	Трупци осталих	14.153	634414	44,83	3.314	271.724	81,99	23,42	42,83	-362.690	-10.839			
25	Рудно дрво	15.997	698847	43,69	2.713	134.941	49,74	16,96	19,31	-563.906	-13.284			
26	Целулозно дрво	119.797	4739412	39,56	22.110	728.669	32,96	18,46	15,37	-4.010.743	-97.687			
27	Огревно дрво	426.149	12742652	29,90	358.273	10.235.506	28,57	84,07	80,32	-2.507.146	-67.876			
	Укупно лишчари			1.061.826	62.401.605	58,77	827.730	47.803.632	57,75	77,95	76,61			
	Огрев на пању			81.993	928523	11,32	165.438	1.745.197	10,55			816.674	83.445	
	Укупно			1.926.293	128.133.815	66,52	1.864.143	120.557.158	64,67	0,97	0,94	-7.576.657	-62.150	
												-19.928.574	-284.784	
												12.351.917	222.634	

Планом пословања за 2002. годину предвиђена је сортиментна реализација у количини 1.844.300 м³ или 127.205.292 КМ, а према Извјештају за исту годину остварена је сортиментна реализација у количини 1.698.705 м³ или 118.811.961 КМ, из чега произилази да је **ЈПШ у току 2002. године, сортиментну реализацију остварило у количини мањој за 145.595 м³ или 8.393.331 КМ мању од планиране.**

Осим тога, ЈПШ је у 2002. годину планирало реализацију огрева на пању (малопродаја) у количини 81.993 м³ или 928.523 КМ, а исту је остварило у количини од 165.438 м³ или 1.745.197 КМ. **Ревизија изражава резерву на количину и вриједност остварене реализације од огрева на пању (малопродаје), из разлога што се у Извјештају за 2002. годину који је саставила Генерална дирекција ЈПШ, на страни 32 (165.438 м³ или 1.745.197 КМ) и страни 43 (232.643 м³ или 4.347.832 КМ) наводе два различита податка, као посљедица лошег извјештавања на релацији организационе цјелине - Генерална дирекција ЈПШ (подаци исказани у појединачним извјештајима о реализацији организационе цјелине разликују се од података у Извјештају ЈПШ, као примјер наводимо извјештаје ШГ Добој, ШГ Јахорина, ШГ Рибник, ШГ Челинац).**

Иако су минималне полазне цијене ШДС утврђене Цјеновником ШДС и јединствене на нивоу ЈПШ, код организационих цјелина обухваћених узорком ревизије, појављују се различите планске цијене за појединачне сортименте, а ревизијом је утврђено да је свака организациона цјелина остварила и различиту продајну цијену за ШДС.

Из претходног прегледа је видљиво да је **ЈПШ у 2002. години остварило просјечну цијену реализованих ШДС четинара мању за 1,29 КМ (планирана 82,82 КМ, остварена 81,53 КМ), чиме је на реализованих 870.975 м³ четинара изгубило 1.123.558 КМ, код ШДС лишћара такође је остварило просјечну цијену мању за 1,02 КМ, чиме је на реализованих 827.730 м³ лишћара изгубило 844.285 КМ, што укупно износи 1.967.843 КМ.**

На основу одабраног узорка, ревизијом нису учени покушаји лицитационе продаје ШДС у току 2002. године, који би имали за циљ постизање виших продајних цијена ШДС, а тиме и бољи финансијски резултат ЈПШ.

Иако је у Елаборату из 2000. године о оправданости статусне промјене у ЈПШ, наглашена потреба рационализације радова у шумарству њиховим преношењем у приватни сектор, ревизијом је утврђено да су остварени трошкови производних услуга у ЈПШ у току 2002. године, након извршене статусне промјене-издвајања ОДП за услуге у шумарству из састава ЈПШ и проведене приватизације, већи од од истих у току 2000.године за 8.524.121 КМ (2000. године су били 49.109.851 КМ, а 2002. године 57.633.972 КМ).

ШГ Врбања је у току 2002. године дозначила, израдила пројекат и на основу њега извршила сјечу у одјелу 111/1 ГЈ Врбања (сјеча извршена дјелимично 2002. године и настављена у току 2003. године), иако је сјеча у овом одјелу извршена и у току 2000., односно 2001. године, а по пројекту из 1999. године. Дозвољени обим сјече за четинаре у овом одјелу по важећој ШПО износи 24,2 %, а путем ова два пројекта дозначено је за сјечу укупно 76,82 % расположиве дрвне масе. Према евиденцијама ШГ Врбања по овим пројектима у току 2000, 2001, 2002 и 2003. године извршена је сјеча 2.300 м³ четинара (од дозвољених 1.061 м³ ШГ Врбања је до сада посјекла 2.300 м³ а сјеча у овом одјелу још није завршена). Прекорачењем

дозвољеног обима сјече (захвата или интензитета сјече) четинара у овом одјелу ШГ Врбања је поступила супротно одредбама важеће ШПО, односно одредбама Закона о шумама (члан 30.). Прекорачење обима сјече, није уочио и онемогућио надлежни шумарски инспектор, који је Записником број 05-333-сл/02 од 27.09.2002. године, извршио преглед дознаке, пројекта за извођење и дао сагласност за реализацију пројекта из 2002. године.

3.5.5 Ставке које одређују Биланс стања ЈПШ на дан 31.12.2002. године и одређују Биланс успјеха ЈПШ за 2002. годину

Генерална дирекција ЈПШ није израдила консолидовани биланс стања ЈПШ на дан 31.12.2002. године и консолидовани биланс успјеха ЈПШ за 2002. годину, у складу са правилима консолидовања, већ је у Извјештају о извршењу производно-финансијског плана за 2002. годину, исказала следеће податке:

Биланс стања ЈПШ на дан 31.12.2002. године, сачињен као прост збир података из образаца финансијских извјештаја организационих цјелина ЈПШ

Група рачуна или рачун	ПОЗИЦИЈА	Нето износ
1	2	3
	АКТИВА	
	СТАЛНА ИМОВИНА	68.967.122
01	Нематеријална улагања	3.573.058
02	Основна средства	60.437.979
03	Дугорочни финансијски пласмани	4.956.085
	ОБРТНА ИМОВИНА	55.000.790
10-14	Залихе	14.785.815
20-239	Краткорочна потраживања и пласмани	37.701.696
24	Готовински еквиваленти и готовина	2.513.279
28	АВР	758.400
	ПОСЛОВНА ИМОВИНА	124.726.312
	ГУБИТАК ИЗНАД КАПИТАЛА	304.805
	ПОСЛОВНА АКТИВА	125.031.117
	ПАСИВА	
30-33	КАПИТАЛ	50.159.252
40	ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	31.496.582
	ОБАВЕЗЕ	42.766.296
410-419	Дугорочне обавезе	12.149.017
42-47	Краткорочне обавезе	30.617.279
48	ПВР	608.987
	ПОСЛОВНА ПАСИВА	125.031.117

У наведеном прегледу краткорочна потраживања ЈПШ на дан 31.12.2002. године исказана су у износу већем за 1.358.223 КМ. Иста се односе се на потраживања Генералне дирекције и ИРПЦ од других организационих цјелина ЈПШ, која су по правилима консолидовања требала бити елиминисана (предузеће не може имати потраживања од самог себе).

У истом прегледу залихе ШДС ЈПШ на дан 31.12.2002. године такође су исказане у износу већем за 929.701 КМ (због непостојања истих у поменутом износу код ШГ Рибник.

У наведеном прегледу краткорочне обавезе ЈПШ на дан 31.12.2002. године исказане су у износу већем за 1.411.500 КМ. Исте се односе на обавезе Генералне дирекције према другим организационим цјелинама ЈПШ и обавезе ШГ према ИРПЦ, које су по правилима консолидовања требале бити искључене (предузеће не може имати обавезе према самом себи).

Биланс успјеха ЈПШ за период од 01.01.2002. до 31.12.2002. године, сачињен као прост збир података из образаца финансијских извјештаја организационих цјелина ЈПШ

Група рачуна или рачун	ПОЗИЦИЈА	Износ
1	2	3
	ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	141.846.401
60	Приход од продаје робе	23.476.372
61	Приход од продаје производа и услуга	103.665.046
62, 64, 65, 67 (без 679)	Други пословни приходи	16.367.303
630	Повећање вриједности залиха учинака	1.810.579
631	Смањење вриједности залиха учинака	3.472.899
	ПОСЛОВНИ РАСХОДИ	137.211.821
50	Набавна вриједност продате робе	676.878
51	Трошкови материјала	7.464.354
52	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	28.851.538
540	Трошкови амортизације	3.586.688
53	Трошкови производних услуга	57.633.972
541, 55, 57 (без 579)	Други пословни расходи	38.998.391
	ПОСЛОВНИ ДОБИТАК	4.634.580
66-56 или 56-66	Нето ефекат финансирања	37.270
66	Финансијски приходи	2.636.204
56	Финансијски расходи	2.598.934
	РЕЗУЛТАТ РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ ДОБИТАК РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ	4.671.850
679	Приходи по основу ванредних догађаја	464.537
579	Расходи по основу ванредних догађаја	683.326
68	Ревалоризациони приходи	38.735
58	Ревалоризациони расходи	4.383
	БРУТО РЕЗУЛТАТ ПРЕДУЗЕЋА БРУТО ДОБИТАК	4.487.413
721	Порези и доприноси из добитка	243.985
	НЕТО РЕЗУЛТАТ ПРЕДУЗЕЋА НЕТО ДОБИТАК	4.243.428
	УКУПНИ ПРИХОДИ	144.985.877
	УКУПНИ РАСХОДИ	140.498.464

У претходном прегледу ЈПШ је приходе и расходе за 2002. годину исказало у износу већем за 2.330.782 КМ, због неизвршеног консолидовања. Исти се односе се на приходе Генералне дирекције и ИРПЦ наплаћене од других организационих цјелина ЈПШ, који су по правилима консолидовања требали бити елиминисани са расходима организационих цјелина код којих они представљају расходе (ови приходи заправо представљају интерне добитке, односно расходе других организационих цјелина ЈПШ).

Ревизија је утврдила да у претходном прегледу нису исказани Приходи ЈПШ по основу примљених грантова од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС у току 2002. године, у укупном износу 1.693.989 КМ. На основу одабраног узорка, ревизија је утврдила да су приходи у поменутом прегледу, прецијењени за 1.433.591 КМ (ШГ Рибник 1.313.730 КМ, ШГ Јахорина 119.861 КМ).

ШГ Рибник је приходе исказало у износу већем за 1.313.730 КМ, јер нису испуњени услови за признавање истих, а састоје се од прихода од повећања вриједности залиха учинака 617.329 КМ, прихода из ранијих година 549.883 КМ и прихода од укидања неискоришћених дугорочних резервисања 146.518 КМ.

ШГ Јахорина је приходе исказало у износу већем за 119.861 КМ, јер нису испуњени услови за њихово признавање, а представљају приходе од отписа обавеза.

Из претходног проистиче да су приходи ЈПШ исказани у износу мањем за 260.398 КМ.

На основу одабраног узорка, ревизија је утврдила да су расходи ЈПШ у поменутом прегледу, исказани у мањем износу за 451.173 КМ (ИРПЦ 371.770 КМ, ШГ Рибник 79.403 КМ).

Мање исказани расходи ИРПЦ Бања Лука у наведеном износу настали су по основу Рјешења Пореске управе РС за мање обрачунате јавне приходе и камате.

Мање исказани расходи ШГ Рибник у наведеном износу представљају мање обрачунате средства за просту репродукцију шума у износу 79.403 КМ.

Из напред изнесеног проистиче да је финансијски резултат у поменутом прегледу за 2002. годину прецијењен за 190.775 КМ.

Из свега изнесеног у овом извјештају а на основу узетих узорака мишљење ревизије је, да су организационе цјелине ЈПШ, односно да је ЈПШ у 2002. години, у потпуности примјењивало и поштовало одредбе Закона о шумама, Мјере за унапређење квалитета и евиденције производње шумских дрвних сортимената, Смјернице за израду Плана пословања и вођења пословне политике ЈПШ, да је предузело мјере за извршење послова и задатака постављених у Плану пословања за 2002. годину и да је проводило мјере и активности на јачању интерних контролних поступака, пословни ефекти би били следећи:

- приход од продаје ШДС већи за 8.393.331 КМ,
- већи за 2.365.419 КМ по основу елиминисања мањка и отписа,
- мањи за износ прецијењеног финансијског резултата од 190.775 КМ.

4 Закључци

Из проведених ревизионих активности произилазе следећи закључци:

1. ЈПШ није усвојило рачуноводствене политике које би омогућиле да финансијски извјештаји фер и истинито приказују резултате пословања и финансијско стање предузећа, а посебно у домену рачуноводственог обухватања и третмана средстава просте и проширене репродукције шума, залиха шумских дрвних сортимената, отписа потраживања, финансирања рада Генералне дирекције ЈПШ, финансијских односа између организационог цјелина ЈПШ, рачуноводственог обухватања и третмана спољно-трговинских послова ЈПШ, финансијских трансакција које ЈПШ врши на основу Одлука, Закључака и Рјешења Владе РС (тачка 3.1 овог Извјештаја),
2. ЈПШ није саставило консолидовани финансијски извјештај за 2002. годину (тачка 3.1 овог Извјештаја),
3. Годишњи попис средстава и извора средстава са стањем на дан 31.12.2002. године, није обављен у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем, и није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем, посебно у домену пописа ШДС, потраживања и обавеза ЈПШ (тачка 3.1.3 овог Извјештаја),
4. Ниво контролних поступака и система интерних контрола у ЈПШ, посматрано кроз рад Службе интерне контроле, Шумарске инспекције, те непрецизно разграничавање надлежности и одговорности између менаџмента организационог цјелина и генералног менаџмента ЈПШ у располагању средствима ЈПШ, кроз интерна акта организационог цјелина ЈПШ, не обезбеђују потребну заштиту имовине ЈПШ и заштиту имовине РС којом газдује ЈПШ, што се огледа кроз непотпуну примјену одредаба Закона о шумама, Мјера за унапређење квалитета и евиденције производње ШДС, Смјерница за израду Плана пословања и вођења пословне политике ЈПШ, неизвршење послова и задатака постављених у Плану пословања за 2002. годину (тачка 3.1.1 и 3.1.2 овог Извјештаја),
5. Набавку роба и уступање радова у шумарству ЈПШ у току 2002. године није ускладило са одредбама Закона о поступку набавке робе, услуга и уступању радова (тачка 3.2 овог Извјештаја),
6. Рјешењем, Закључком и Одлуком који немају обиљежја транспарентности, те Закључком број 02/1-020-467/02 од 30.05.2002. године, Влада РС је утицала на рад и пословање ЈПШ (тачка 3.3 овог Извјештаја),
7. Генерална дирекција ЈПШ средства проширене репродукције шума у износу 261.490 КМ није утрошила за сврхе из члана 42. Закона о шумама (тачка 3.4 овог Извјештаја),
8. ЈПШ није обезбедило претпоставке да усвојени План производње ШДС за 2002. годину буде реалан план, односно План производње ШДС за 2002. годину организационе цјелине нису израдиле на основу стварно дозначене дрвне масе по објектима рада-одјелима, већ на бази укупне дрвне масе у ШГ, а на основу података из ШПО (тачка 3.5 овог Извјештаја),
9. ЈПШ у 2002. години сјеменско-расадничку производњу и шумско-узгојне радова није извршило у планираним величинама (тачка 3.5.1 овог Извјештаја),
10. Чување или заштиту шума ЈПШ у 2002. години није извршило ефикасно, односно кроз бесправне сјече и шумске крађе евидентирана је шумска штета (тачка 3.5.2 овог Извјештаја),
11. ЈПШ у 2002. години није извршило инвестициона улагања у планираним износима (тачка 3.5.3 овог Извјештаја),

12. ЈПШ је у току 2002. године без правног основа извршило улагања у стамбену изградњу и стамбене кредите (тачка 3.5.4 овог Извјештаја),
13. ЈПШ је у 2002. годину реализацију ШДС остварило у износу 8.393.331 КМ мањем од планираног (тачка 3.5.4 овог Извјештаја),
14. Код отпреме ШДС извођачи радова у шумарству истовремено појављују као и купци ШДС (компензација-односно плаћање извођачима радова се врши кроз ШДС), што отвара могућност утицања на квалитативну компоненту ШДС,
15. Краткорочна потраживања ЈПШ на дан 31.12.2002. године прецијењена су за износ 1.358.223 КМ, залихе ЈПШ су прецијењене за износ 929.701 КМ и краткорочне обавезе ЈПШ су прецијењене за 1.411.500 КМ (тачка 3.5.5 овог Извјештаја),
16. Финансијски резултат ЈПШ за 2002. годину исказан је у износу већем за 190.775 КМ (приходи су подцијењени за 260.398 КМ, а расходи такође подцијењени за 451.173 КМ),
17. Да је ЈПШ, односно да су организационе цјелине ЈПШ у 2002. години, у потпуности примјењивале и поштовале одредбе Закона о шумама, Мјере за унапређење квалитета и евиденције производње шумских дрвних сортимената, Смјернице за израду Плана пословања и вођења пословне политике ЈПШ, да је предузело мјере за извршење послова и задатака постављених у Плану пословања за 2002. годину и да је проводило мјере и активности на јачању интерних контролних поступака, ЈПШ би према процјени ревизије остварило знатно веће пословне ефекте (тачка 3.5.5 овог Извјештаја).

5 Препоруке

На основу претходно утврђених закључака Менаџменту ЈПШ препоручује се следеће:

1. да усвоји рачуноводствене политике, а посебно у домену рачуноводног обухватања и третмана средстава просте и проширене репродукције шума, залиха шумских дрвних сортимената, отписа потраживања, финансирања рада Генералне дирекције ЈПШ, финансијских односа између организационо цјелина ЈПШ, рачуноводног обухватања и третмана спољно-трговинских послова ЈПШ, финансијских трансакција које ЈПШ врши на основу Одлука, Закључака и Рјешења Владе РС, како би се омогућило да финансијски извјештаји фер и истинито приказују резултате пословања и финансијског стања ЈПШ,
2. Да процес финансијског извјештавања организује и врши у складу са Рачуноводственим стандардом РС број 1, а консолидоване финансијске извјештаје изради у складу са Рачуноводственим стандардом РС 27,
3. Да годишњи попис средстава и извора средстава са стањем на дан 31.12.2002. године, обавља у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем, и да изврши усклађивање књиговодственог са стварним стањем,
4. Да контролне поступке и системе интерних контрола у ЈПШ успостави тако да обезбеђују заштиту имовине ЈПШ и заштиту имовине РС којом газдује ЈПШ, а кроз потпуну примјену одредаба Закона о шумама, Мјера за унапређење квалитета и евиденције производње ШДС, Смјерница за израду Плана пословања и вођења пословне политике ЈПШ, извршење послова и задатака постављених у Плану пословања за 2002. годину,

5. Да поступке набавке роба и уступања радова у шумарству усклади са одредбама Закона о поступку набавке робе, услуга и уступању радова,
6. Да средства за просту и проширену репродукцију намјенски употребљава (и издваја) у складу са одредбама Закона о шумама,
7. Да благовремено обезбиједи претпоставке за израду реалног Производно-финансијског плана, а у складу са Смјерницама за израду плана пословања и вођење пословне политике, те да се у пословању придржава задатака и послова постављених Производно-финансијским планом,
8. Да менаџмент ЈПШ заједно са ресорним министарством покрене иницијативу за рационалном организацијом ЈПШ (у циљу смањења организационих цјелина) ради економичнијег, ефикаснијег и ефективнијег газдовања у ЈПШ.